

D. ORIBASII SAR-

DIANI IULIANI CAESARIS

ARCHIATRI ADEVNAPIVM

DE CVRATIONIBVS.

AD CAPITIS DIVERSOS DOLORES.

SI CAPITIS ex nimio aëris calore dolor obuenerit, conuenit sine sale oleo roseo & non ueteri inungere cutem capitis, & partius erunt urgenda posteriora capitis loca, in initio: Neq; enim hoc sine ratione præcipimus, quia non in initio medullæ spinali hæc passio accessit. Non inuento autem oleo roseo, de omphacino unges oleo. Si nec hoc adfuerit, camimolo. Pueris, infantibus, uel mulieribus, & quibus molles sunt uel solutæ carnes, quibus expediunt in frigidari loca nimis, hoc modo offerenda sunt adiutoria. Tunc necesse est uti aqua nimis frigida, & si niuata adfuerit, in ea uas in quo oleum est deponendum est. Quod si hæc non adsint, admisce acetum in oleo roseo quartam partem. Nimia autem accensa ex astu inflammatione, superaddes oleo roseo succum semperuiuæ herbæ, aut porcellæ, aut lactucæ, aut oxylappacij: aut sillion, aut omphacion, id est succum uinæ acerbæ. Admisce interdum & de rasuris cucurbitæ succos.

SI DE FRIGORE CAPUT
doleat.

SI autem de frigore doluerit caput, fomentabis bregma capitis de oleo rutato aut laurino. Si autem opus habuerint nimis ut calefiant, euphorbij mites in oleo modicum, & unges caput oleo nardino aut amaracino, & frontes in linies de oleo ubi euphorbij sit tritum, simul & nares, & aurium poros. Quidam autem & pedum plantas ungent & anũ, * & ad uesperum lauet, & sic cibus euchymis utatur non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alicâ, & oua sorbilis sine liquamine, & lactucæ frigidæ, & calida brassicæ. Siccant enim uapores: similiter autem & lenticula. Bibat autem omnitempore aquam. Quod si euertat stomachum aqua, aquæ potioni mala granata immittes, aut malo aut piro ibidem coctis eam sumat. Post hoc autem factum sequenti die lauet calido lauacro, & aqua calida superfundatur sæpius.

DE DIUTRNA PASSIONE.

Diuturna uero iam effecta passione ex calore aut frigore, & generatis doloribus ex distemperantia, radi oportet caput, & uti emplastris aut cerotarijs ex proprijs medicaminibus. Infrigidare enim, quæ calefiunt, Calidas uero infrigidare distemperantias per ea de quibus sanantur erysypilæ. Calefacere autem quæ frigida sunt per ea quæ calefacere possunt, qualia sunt simplicia, de euphorbio unam quidem habens unciam, tres uero uncias ceræ, & olei libram unam.

DE ACRIBUS HUMORIBVS DOLORES
capiti ingerentibus.

Quod si ex acris humoribus capitis dolores fiant, qui in stomacho sunt congregati, & uaporibus suis caput inquietent transmittendo hos, magis per uomitum euacuari oportet eos qui lædunt humores. Quod si qui patitur, uomere non potest, nutritij eum uelocius oportet cibus bene digerentibus & aptis stomacho,

in Ancho, & hoc ip
tere, & ceteras di
nis quid officia in
pauor laue. Sicut
am, aut da hys, au
ex malo in stom ach
benz, les euacua
nitate spiritus cap
oprimunt curatio
nere potest miga
phorencum, subdu
et digerit, modica
DE C
S Aepius autem
Shamor pinguis
illione. Si autem sup
in diuacis colum, fit
ria, quia in hoc loco
re, & papaver coct
patitur, & quæ u
dunt, roseum oleum
eis se quietere & de
non calidis, quales h
in capite. Post hæc in
utiq; anebos similes
equum libere permi
tes, & pipinus coctus
oleo d'acris, & piper
nerecibus uero d'acris
fipatis, dolere gene
oleo utris calido me
racinum, inter d'm
DE DOLO
I autem ex percul
Sicut est nulla est
lamma sunt loca,
oportet, ut prius a phi
fomentatione coctio
ponere, & alia facere,
DE CE
Cibalam Gra
Cruocalfone
in uiam in plari p
fuerunt. Cogn
fuerunt pendere gen
um humorem, & aute
bracurum capiti

A stomacho, & hoc ipsum mediocri qualitate, & si post hæc absinthium ei dabis bibere, & cæteras dietas ei ministrabis digestarias, ita ut hora tertia aut quarta panis quid offeras, tantum quantum sufficiat, & post datum spatium penè horarum quatuor lauet. Si autem aliquis solum panem edere uoluerit, oliuas aut uuam passam, aut dactylos, aut hijs simile dabis quod suauius est. Malas igitur passiones, ex malis in stomacho consistentibus humoribus, ut etiam in tunicis uentris imbibantur, has euacuari oportet per aloiticum pigra. Si autem calore similis & uentositate spiritus capitis dolor efficiatur, initio quidem ex hijs quæ in frigidant & reprimunt curatio est adhibenda. Post hæc admiscemus aliquid ei quod reprimere potest mitigatiuum, uel quod digerere potest, & sic addimus aliquid diaphoreticum, subducentes paulatim quæ reprimunt, aut amplius quod extenuat & digerit, modicum autem quod reprimunt.

D E C O N S T I P A T I O N E I N P O R I S .

Sæpius autem constipatio fit in poris uaporosis uentositate spiritus, sic & humor pinguis & glutinosus, sic ut uix in multo soluatur tempore facta lesione. Si autem supra mensuram febrientis capitis dolores extiterint, non manifestantes crism, frigidis qualitatibus & uirtutibus sunt adhibenda adiutoria, qualia sunt oleum oxyrodinum, id est oleum roseum cum acetii quarta parte, & papauer coctum in oleo. A uino autem abstineant qui dolorem capitis patiuntur, & quæ in frigidant adhibe. Si enim calidi sint uapores qui caput laudunt, roseum oleum eis sufficit, & non satis frigidum adhiberi debet. Expediit autem eis requiescere & dormire, & ad uesperum lauare, & sic cibis euchymis utantur, non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alica, & cæteri superius descripti. Post hæc iterum dormiant & requiescant. Lauent autem alia uice, & sic accipiant cibos similes. Quod si non sufferunt aquæ potionem, uinum album aquosum bibere permittas, & manducet pisces aspratiles, molles carnes habentes, & pipiones coctos sine liquamine, & uinum aplozomum ex aqua sola & oleo & anetho, & porros modice coctos, & salem mediocriter supermittis. Remanentibus uero aliquibus in capite uaporibus humorum constrictis uel constipatis, dolore generantibus, roseum oleum iam non adhibebis, sed carminolo oleo uteris calido mediocriter. Post hæc admiscebis ei interdum quidem amaracium, interdum autem nardinum.

D E D O L O R E C A P I T I S E X P E R C U S S U R A .

Si autem ex percussura caput doleat, uel ex aliqua ruina contigerit, cognoscendum est si nulla est inflammatio, aut tumor in testa capitis. Quod si intus inflammata sunt loca, non sine periculo erit talis capitis dolor. Existimare autem oportet, ut prius a phlebotomo & clystere ad hæc in initio faciat curationes, & fomentationem cum spongijs, & pilumitas molles lanarum oleo calido infusarum superponere, & alia facere, quæ ad inflammationes fieri expediunt.

D E C E P H A L A E A D I U T V R N A , E T
quæ difficilis est ad soluendum.

Cephalæam Græci uocant, quando commotiones accessionum nimie & parue occasione incedunt, ut neque sonum, neque clamorem sustineant. Oportet autem contemplari prius si plenitudo est quæ hæc facit, aut in phraxis, aut inflammatio aliqua. Cognoscitur enim sic. Hæc enim quæ cum grauitate doloris fiunt, ex plenitudine generantur. Quæ autem cum mordicatione, ex uapore acrim humorum. Quæ autem cum pulsu doloris fiunt, ex inflammatione membranarum capitis fieri.

C Y R A T I O .

C **CVRATIO.** Si cum grauitate ex plenitudine fiat dolor, interiores membranas inflammatio tenet. Si igitur plenitudinis causa humor inuenitur, aut uapor sit, totius corporis plenitudo est. Totum ergo corpus euacuandum est phlebotomo & catartico. Si autē ex imbecillitate capitis accessiones fiant, antispasmi materiae ex toto corpore facies, & sanabis caput. Antispasmi autē fit per clysterē & ligaturas extremis partibus, & frictiones similiter. Sæpius uero etiā per uomitum sunt euacuandi. Curabis autem loca aquosa quidem unguentis antispasticis, id est quæ extrahant & non reprimant. Post hæc autem quæ euacuent, & sic quæ corroborent. Reprimit igitur omphacinū & roseum & oxyrodinum, & papaueris decoctio cum oleo: uel oliuæ folia cocta cum oleo & hederæ, & de cimīs mentæ uiridis confectum oleum. Adhibebis autem hæc tepida super frigidū & crudi humoris plenitudinē existentem. Frigidum autem adhibebis super calidum & cholericū: deferrī autem calidum oleum & magis uerius, & anethinū & sicyonium. Quod si pinguior est plenitudo, spondilion & herpillon coquenda sunt in oleo, aut pulegij comæ, aut calamentis, aut menta. Euacuant autē humorem pinguem hæc, & uirtutem imponunt locis ipsis, propter quod usq; ad integram sanitatem hijs uteris, & cum ex hijs iuuari cœperit, purgabis caput per nares, & palatum, & sternutamēta adhibebis, & in balneo fricari oportet caput cum sindone aspera, & superasperges salem, & nitrum, & sinapi sine oleo.

DE CEREBRI INFLAMMATIONE.

D **I** **N**flamatur cerebrum sæpius & inflatur intantum, ut distendatur & aperiat, sutura uel cōmissura testæ, & est ista passio pessima, ita ut in dies tres, aut septem moriatur. Si autem hos euaserit, saluabitur. Cerebrum autem cū intumuerit ab inflammatione consurgūt tempora altiora, & aurium auditus obtunditur, & uenæ eriguntur, & pulsant febres. Interdum & rigor accidit, & dolores molestant. Nunc leuiores efficiuntur, nunc iterum consurgunt grauiorē, & nunc nō sustinet uociferationes in dolore, & nunc surgit à lecto, & iterū mox ad lectum festinat se proijcere, & cum cœperit intumescere cerebrum, habet inflammationē. Rubor apparet nimis in uultu, & oculi foras propellunt, sicut strangulati proueniūt, & intumescit facies, & totum caput interdū, & collum, & thorax. Quibusdam autem & dorsum intumescit, ita ut ex ipso tumore crepet cutis. Alijs autem nō crepat, sed uesicæ fiunt similes uelut ab igne. Hæc autem passio sit, & non solum intrinsecus inflammat cerebrum, sed & in tunica eius etiā extrinsecus meninga pertunditur & frangitur. Vocatur autē testæ membrana, ubi tales pessimæ contingere solent passiones.

Meninga.

CVRATIO CEREBRI INFLAMMATI:

Mox in primis phlebotomandus est de brachio, & maxime ut uena diuidatur incisura maiori, ut multo cum sanguine calor similis multus exeat. Post hæc autē si gustus permittit, & secus nares & sub lingua uenas incidet. Similis quidem & apophoresin facies inflammato cerebro: & hæc cum diligenter feceris, celerius ad alias curas, quas locales uocant, festinas succurrere. Erubrocas autem capiti de hydroleo aut uino & oleo, sicut & alijs membris inflammatis facies. Post hæc uteris & cataplasmate quod infundere possit paulatim. Rades autem caput, & sic pones cataplasma de pane & farina in hydroleo factum, aut de lini semine similiter factum. Nihil uero nimis calidum adhibendū est. Sed & clysteris in primis mollis aut lenis sub reumatifante uentre, ut escæ deponantur, & quæ latere uidentur in capite. Virgente igitur malo expulso, melius

inierit ad uocis
em expurgat & de
olo est facerit in
stet inter gulum & e
tius foluerit u
manus nunciat
zic & omnia pro
DE ER
F
brius, sic & m
tur in eo esse ardo
locum, non fecerit
tus in eo frigidus e
CVRATIO
me sub lingua, & a
oleo cataplasmae &
hijs adhibet euacua
Sunt minus, dicitur
sunt extrahere ery
di sunt neq; calidi
mom autem di fo
ment in facie & col
M
Est igitur ca
re & humore,
tunc oportet in pri
Focis autem, hoc de
mae perperam multo
pudorem, ceteris ab
frigidis aduocata, &
Virilq; autem admi
notem. Optima autē
unam, ceteris uoc. II
oportet mediam fro
est ad frigidā distem
us, dolorem amputa
uum, & tepidū in au
culenis. Ad illo
cataplasma.
AD AL
Lopocia & opt
Vocatur autē q
in. Hæc autem, q
conhibetur expel
nam. Vnde si
Absterrens, de
lanctio humeris, pa
lempus multo humo

Alius fiet & ad uocis admissionem, & oppressionem uel suffocationem, & acridi-
nem expurgat & deponit. Oportet autem & uentosas assumere, sicut consue-
tudo est facere in sinancicis. Vna enim est causa, sed locis differt. Quid enim dis-
stat inter gulam & cerebrum? Vti autem etiā medicamine, quod paulatim mi-
tius soluere possit uentrē, & post hęc declinatione accedente, & causam inflam-
mationis minuente, uomicam per os faciet quodlibet medicamen. Optimum
autē & urinā prouocare, & ab initio, & in extremo, nō acris diureticis rebus,

DE ERYSPILIS IN CEREBRO FACTIS.

Funt autem & in cerebro erysypilæ, quemadmodum in extrinsecis mem-
bris, sic & in cerebro. Hoc enim patitur, cui fit dolor capitis totius, & uide-
tur in eo esse ardor, & non sustinet posito uno loco capite, sed mutat de loco in
locum, non ferens straturæ calorem, & adhuc infrigidare illud desiderat, & uul-
tus in eo frigidus est, & pallidus, & sitis nimia, & desiccatur os.

CVRATIO. In primis mox phlebotomabis eum de brachio, & maxi-
me sub lingua, & adhibebis quæ infrigidāt, qualia sunt strychni succus cū oleo
roseo cataplasmate. Sed & de uasis quæ de terra facta sunt, luto facto, inlinies:
hijs adhibitis euacuabis etiam uentrem forti medicamine, febre non existente.
Sin minus, clystere: Sin uult uti uentosis, cum nimia flamma appones quæ pos-
sint extrahere erysypilas in summam cutem. Cibos autem dabis, qui neq; frigi-
di sint neq; calidi. Nam in capite adhibebis quæ infrigidēt & humectent. Opti-
mum autem est foris apparere erysypilas. Nam cognosces hoc ex rubore si ue-
nerit in facie & collo, & non in primis, sed postea apparuerit.

DE HEMICRANIO.

BMedij igitur capitis dolorem aliqui patiuntur, qui de superfluenta uapo-
re & humore, aut permixtis ambobus fit. Purgari ergo eos aut phlebo-
tomari oportet in primis, aut catastico, & sic localibus curæ uteris adiutorijs.
Fricabis autem loca de sindone, & digitis manuū mediæ partis capitis & maxi-
me temporum musculum ante accessionis horam, & post commotionis tem-
pus hemicranicis adiutorijs. Si ex calore fit dolor, adhibebis quæ habēt aliquid
frigoris adiutoria. Sin uero ex frigore fit dolor, calidis uteris medicaminibus.
Virisq; autem admiscenda sunt quæ corroborant, id est stipticam habentia uir-
tutem. Optima autem est inunctio calefaciens, quæ recipit euphorbii unciam
unam, ceræ unc. III, olei libram unam, & aliquid de extenuantibus: Vngi autē
oportet mediam frontem qui patitur, cum temporis musculo. Vtilissimū enim
est ad frigidā distemperantiam. Sæpius igitur illitus, & ante balneum semel illi-
tus, dolorem amputabis. Iuuat autem patientes si sit cum oleo tritum euphor-
bium, & tepidū in aurem infundatur: sit autem olei libra una, & euphorbii un-
cia semis. Ad sifocephalos, Sthoica iba dacū aqua aut mulsā bibere, aut ca-
taplasinari.

AD ALOPECIAS ET OPHIASEOS.

Alopecia & ophiaseos communis est, & cōmuni curatione opus habēt. *Ophiasis.*
Vocatur autē ophiasis propterea, quia schema simile est coloris serpen-
tis. Alopecia autem, quia uulpis similat colorem. Hęc autem passio frequenter *Alopecia.*
comprehenditur ex pessimis humoribus in capite consistentibus, & latine ti-
nea nominatur. Vnde speciem malitiæ ipsius color cutis capitis ipsius ostendit.
Albida enim existens, de phlegmate fieri significatur. Subnigra autem, ex me-
lancholico humore fit, pallida & subrubea ex cholericō humore generat. Vn-
de in primis malos humores euacuari oportet de aloē & coliquintide catapo-
tijijs

C tijs. Quæ recipiunt aloë patite 2 VIII, coloquintida 2 IIII, scamonia 2 VII, absinthij succi 2 IIII. Cum succo autem brassicæ facias catapotia, & dabis secundum vires uel ætatem, aut certe gira. Si autem melancholicus humor generat, helleborum nigrum eis admiscebis, aut gira dabis. Si autem cholericus fuerit, scamonia: purgabis autem totum corpus, & capiti adhibebis purgationem, deinde localibus adiutorijs subuenies eis, quæ diaphoreticæ, uel leptomeris sunt substantiæ. Si autem ea sunt quæ diaphoretica sunt, & extrahere sanguinem possunt, quemadmodum tapsia, optimum utiq; est adiutorium. Radi igitur oportet caput, & fricari considerando. Si enim cum modica fricatione ruberit caput, cito sanabitur. Si autem post diu, difficilius sanabitur. Contemplari autem oportet post adhibitum medicamen, ne utiq; per nimietatē plus quam oportet aut competit foris calefaciat cutem. Manifestum est autem hoc rubicundo colore apparente. Superustulari enim periculosum est cutem sapius hoc ipso utendo à nobis, sed transire debemus ut molli utamur medicamento, ut resoluamus uirtutem eius, cerotum aut adipem admiscentes. Adhibenda sunt autem hæc in aëre calido, omnino talia adiutoria sine aura ad solem; in hyeme autem, in balneo. Quæ expediunt medicamenta in tales passiones, calidius est euphorbiū, & post ipsum tapsia, & sinapis, & cardamomus, secundum utrunque modum nec in ullo est minor liministris, aut adarcis, & bernicariion, & ambo hellebori, & erucæ semen, & oleum laurinum, alcionia utraq; uita, & radices calami, & cortices uita, & pix, & cidria siue foricum steracus, & adeps anferinus, & amaræ amygdalæ totæ uita. Hijs ergo fortissimis medicaminibus liquidum cerotum admiscendum est. Imbecilliora autem infundenda sunt oleo laurino, aut liquida pice. Diuturnas autem passiones, & quæ difficile sentiunt, fortioribus medicaminibus curabis. Moderatas autem, & eas quæ facile sanantur imbecillioribus curabis adiutorijs.

AD DEFLVENTES CAPILLOS.

C Adere capillos facit raritas cutis in capite, & unde nutriuntur substantia non supercurrente. Contemplatio autem est sanitatis ipsorum attrahendo sanguinem, & constringere largam pellem per aliqua talia medicamenta, qualia sunt ladanum, & lentiscinū oleum. Hæc per se faciunt. Helcicen enim, id est trahentem & continentem habent ambo uirtutem. Adinueniri excogitando potest utile quidem medicamen ad capillos cadentes. Mixtus ladanus cum oleo scinino, id est lentiscino, manifestum est, raso capiti pinguius oportet adhiberi medicamentū, tonso uero humidius. Multa autem existente raritate cutis, existimandum est plus utile esse, admisceri pro scinino super ladanum myrtite oleum, & si hoc defuerit, nardinum in frigidis ætatibus, & tempore calido, & in hyeme. Ante medicamenti autem unctionem, fricationem adhibe capiti. Contingit autem ut cadāt capilli ex ægritudine sæpius: dieta autem ei opus est recuperatitia, absq; medicamine enim multos sanauit perfecte. Est autem & quando sine ægritudine cadunt capilli, in quibus quæ dicta sunt utimur. Aut corticē sambuci incendes, & carbones eius cum cerote admiscebis, & uteris, augmentat & spissat capillos. Quando iam non cadunt, githe in censo uteris, & cū aqua teres, & impones hæc ubicunq; uolueris nasci pilos: maxime autem in supercilijs si non sint, aut palpebris. Quod si ex igne uitis locis capilli nō fuerint, ficus folia uita trita & imposita cum oleo, faciunt nasci pilos.

Q V AE

A QVAE CORRVPANT PILOS
aut capillos.

TRes sunt differentiae, quae corrupendo tollunt pilos, & nudant cutem, & dicuntur Graece psylotria, quae euellunt & rumpunt pilos ut omnino non appareant. Sed haec quidem cautam inunctionem habent. Sapius enim non solum si inliniantur loca nuda remanent pili, sed & caetera ex hijs conficiuntur ut nuda permaneant a pilis: alia uero uestiunt se, alia tenuiores pilos faciunt de grossis exire uel renasci, qualia sunt lixiuuij a saponarijs. Vtilis est & arsenicus, & sandaracis, & calx uiua: fortiora scilicet haec quae corrumpunt imbecillioribus mixta. Tenuiores qui facit, proiectoria habet uirtutem: horum autem mediocres sunt, hordei, & fabae, & herbi farinae, aphronitrum & nitrum. Vsti autem, ad grossos & longos uel duos pilos, uel capillos extenuandos. Vstum nitrum, & ciramidon & glibanum, & ossa ostrearum, & pumices non usti, & usti cirices, & porphyra, uel alia ostreae, uel cochlea usta sippiorum, & non usta alcionum, & hellebori utriusque, & brioniae radices. Volens autem haec facere bene olere, admiscebis ciperum, & melilotum, & rosas, & amomum, & schinoantis, & cini ci syluestris semen, terens cum oleo suprafricabis, & cadent capilli, & melle non cocto dropacizas qualem uolueris locum, & non iam renascentur, & nudum facient locum. Item aliud, De calce uiua partes duas, & arsenici partem unam, haec mitte in mortario plumbeo, & aquam supermitte aut ptisanam succum, & cum plumbeo pistillo tere, donec nigrum fiat, & calefacito, & inline. Item aliud. Orizae aut fabam siccam purgatam, aut ptisanas coques in aqua, & succis exinde uteris pro aqua, & admiscens arsenicum & calcem, coques psyllorum secundum consuetudinem, & post haec admisce Smyrnas .i. mastiche .i. pumice asso .v. opobalsamo cochlearia duo, & uteris.

VT CANI NON NASCANTVR.

Tolle coloquintidam acrem, & pertunde eam, & de intus purga diligenter, & ita imple eam de oleo laurino, & adde iusquiamum & arsenicum, & non teras, sed stet sic die una, & unge exinde semel in anno, & pueris faciet pulchros & spissos capillos. De nucis uero cortice usta & trita cum uino inline, loti uero arboris, quam ros uocant sutores, folia eius cum cameli stercore usta, & cum oleo illita, rubeos faciunt capillos. Lupini cortices infunde in oleo diebus VIII aut X, & postea in linito balneo. Si fiat autem arboris ipsius quouis modo decoctio in nigros. Nigros autem capillos inline gallae decoctione infusa, & chalcanti, & siddia, & ladani cum myrtis inunctio utilis sit. Oleum autem ex syluestribus oliuis quotidie illitum, & magis myrtite in hijs infusum, tardius facit augmentum ad crescendum capillo s absque pubertate. Illitum uitis lachrymum cum oleo, & uiridia sarmenta incensa sudantia humorum, cum fabae farina ex eo cataplasmet.

DE FURFURICVLIS IN CAPITE.

Furfuriculae in capite de pessimis exurgunt humorum liquoribus. Consideratio autem est ut consumatur hoc ex hijs quae proijciunt & digerunt medicaminibus, ut purgetur corpus repletum quadam cacochymia. De hinc uolentibus confortare caput, admiscenda sunt stiptica, qualia sunt hijs competentia, surfures cinicos mela infundes in aquae sextario uno, & post fricabis manibus & colabis, & ex hijs succum coques cum acetii media hemina, donec uini pinguedinis fiat, & ex hoc totum caput infundes, & sic postea lauabis in aqua ubi betae fuerint decocta, aut foenograeum, aut lupinum. Vnges autem caput olei

Cirini fecibus. Hæc uteris, quia utilissimum & operatiuū medicamen est. Item aliud. De terra cymolia & sulphure uiuo æqualia pondera tere cum aceto, & in balneo inline, & calida lauabis aqua: hoc autem inungi oportet non solum in balneo, sed & absq; hoc. Nam uirtus eius est ad hanc passionem multum necessaria. Item aliud. De lithargyrio, ruta, oleo, aceto cotylas quatuor teres, & caput inlines. Videtur mihi hoc multum esse utile experimento nimio.

DE PEDICVLIS.

Generatur sæpius in capite pediculorum multitudo de subito congregata in profunda cute, ex superfluitate humorum mediocriter calidorum surgentium. Oportet igitur adhibere desiccatiua medicamenta, & euacuare, & extrahere cõsuetæ, qualia sunt cydria, pediculos & lentes occidit, & hederæ gummi uel succus similiter facit. Sed & staphisagriæ duabus partibus, sandarace & natri una parte, una cum aceto & oleo perungitur caput. Oxylappacij radices cū oleo similiter faciūt, aut helleboro albo & staphisagria, & nitro æqualiter in balneo cū oleo uteris, aut de aqua maritima, aut salmoría acri cū aceto fomētabis.

DE ACORIS ET CIRIASI.

Illæ uero quæ uocantur acoræ in capitis consistunt cute, tenues nimis perturas habentes, per quas fluit liquor, quod nos tabem existimamus esse. unde & acoræ nominantur. Humor autem qui exinde fluit glutinosus est mediocriter. Similis est etiã ei passio & ea quæ uocatur cyrion. Sed foramina maiora habet, humorẽ circumtenentiã mellis similẽ. Cõtemplatio ergo est ut euacuentur qui sunt in locis ipsis humores, & quæ desuper fluunt prohibeda sunt. Euacuabis igitur caput, & ante omnia totum corpus, sicut in alopecijs dicta sunt. Parua enim existente passione, sufficiunt in tales passiones sæpius localia adiutoria adhibita, qualia sunt quæ extenuant & digerunt pingues humores. Aliqua autem medicamenta ad eas quæ incipiunt acoras, quando sine aliqua superfluitate est totum corpus, quæ sunt stiptica uirtute, qualia sunt mystræ, & picæ cortices, & rubus. Aliqua autem resistentes augmentat acoras, ubi quidem reprimatur quod supracurrit. Vbi digeruntur quæ continentur, miscendæ sunt eorum uirtutes, qualia sunt myrtite oleum, & roseum, & sciminum, id est lentiscinũ, ciperi, & lenticula. Aliqua autem & mediocriter si sunt in summa cute adiutoria quæ digerant, & projiciant sine sensibilitate caloris, qualia sunt betæ, & usta cymolia. Aliqua autem istis fortiori sunt uirtute, ut etiã euacuare possint pingues fatis & glutinosos humores, unde acoræ sunt generatæ, & durissima sunt, & dissolunt eas, qualia sunt sal calcitheus, & fex uini usta, sandaraca, & calx uiua. Acetum autem utilissimũ est in omni tempore ad acoras. Extenuat enim eas, & digerit, & reprimat. Oportet autem acre acetum esse, & nullum in se habeat uini saporem. Cum hoc enim admiscebis aliud ex alio de metallicis, ut fiantur acoræ. Suscipere autem cõuenit ad imbecilliores, & maxime si cum dolore sint, cymolia. Ergo in hijs utilis est & cidria, & samia, aut pompholix, & spodium, & lithargyrium. Nihil autem hijs peragentibus, diacasti puluis soluit, & linis infusam cum aceto acerrimo. Hijs, si tibi uisum fuerit, addes lithargyrii alterum tantum, & cum aceto miscebis. Non autem inuento diacasto, tunc incendes castam, & cinere illo cum aceto uteris. Hoc autem opus est illis fieri, qui scirosarci sunt, id est duras habent carnes, & non delicatas & molles. Quando autem inflammata acoræ cum dolore surgunt manifestæ, paragoritas eis prius quæ digerant, & malaxent absq; aliqua mordicatione, qualia etrica sunt, id est ad ani dolorem pertinentia.

A AD SCABIEM IN CAPITE, ET SYCO-
des, & acoras generata.

IN capite scabies generata, rutam & stipteriam teres cum melle, & lines ab-
latis capillis, aut sulphur uiuum & staphisagriam teres, & cum pice liquida
miscabis & inlines. Ad parua autem & spissa & rubra ulcera in capite utili simi-
lia ex quibus tabo fluit, rades caput, & lini semen teres, & cum melle catapla-
sma impones. Cochylia ustulabis, & trita cum aqua cataplasmate impones. Fit
autem & aliud ulcus in capite, quod fycas uocant, & curabis illud sic: Capita *Sycæ.*
sardinarum incendes, & bulbis coctis cum cinere suprascripto aceto mixto ute-
ris illitis.

AD OCVLORVM CAVSAS, DE TARA-
xi & splendore in oculis.

TAraxis, id est cōturbatio de fumo facta uel de caumate, aut puluera ut in-
tus uisui incidat, requiescit facilius si discedant à fumo, & caput cooperi-
ant, & discedāt, & in umbra deambulent. Fomentent autē oculos de coctione
chonion: In primis quidem tepida ex aqua dulci, frigida autem postea, & si
splendorem fugiāt, & succudant oculos in aëre, hoc modo componentur. Ni-
hil aliud opus habent, nisi solum ut minus accipiāt cibos, potione uero utantur
amplius propter aëstum. Si autem somnus accidat profundus, & oculorū aliqua
causa suspecta sit, hijs ergo neq; à balneis remouendus est usus: cibentur autē
cautius. Oculorum aliquibus accedentibus doloribus quiescere oportet, & su-
perungere palpebras de rosīs, aut croco medicamine confecto, & hijs non in-
uentis, tunc lippes & in nocte factæ glutinationes purgantur & leuiganē bene
depusca loti, & cum ipsa aqua frigida, & siccatum aliquid in oculis ex lachry-
mis mitius faciendum est: iuuat autem eos & uentris subductio.

DE PHEGMONE OCVLORVM.

Inflammatione cum dolore si oculi fuerint comprehensi, medici erit labor
ut sanet. Quod si artifex præsens nō fuerit, interim subuenire eis quæ possi-
bilia sunt beneficijs medicinæ p̄sentialibus, ut nō aliquid pessimius incuriāt. Ci-
bis ergo abstinentia indicēda est, & requiē adhibere oportet, & ad caput altior fi-
at appositio, & lucorē uitare & sonitus uocis, & neq; alijs aliquibus motiōibus
dolores augmentet, & pedes fricentur, & cōstringantur ligaturis extremæ par-
tes. Mitigatis autē doloribus: facit enim ad inflammationes oculorū herba uio-
læ superposita, & lac mulieris recens cum ouo & oleo roseo extrinsecus impo-
sita. Reumate autē molestante, anacolimā talem facies in fronte: libanū tritum,
& farinam tritici, & oui albumen mixtum, & altiorem habeat appositionē ad
caput, & requiescat, & ligaturis utatur in extremis partibus. Causa autē existen-
te ex acireumate, in chimatizas dulci lacte & oui liquore tenui: lippes autem
absterges leniter & molli spongia. Magnis autem existentibus epiphoris, id est
inflammationibus cum doloribus nimijs, cataplasma impones tale. De opio ʒ i.
rosis siccis ʒ iiii. Croco ʒ i. & supermittes melilotæ decoctionē aut sapam.

DE CALIGINE.

Senioribus autē solet contingere caligo oculorū, & gubernare se debēt per
frictiones & uectationes, & mediocriter uti cibis & acibus, & caput pecte-
re, & absinthiū bibere anteq; cibos accipiat, & thymi & origani oxymelitos scil-
liticos, & inungi hijs quæ ad caligines expedit. Cōuenit autē & sternutamen-
tamouere & caput purgare per apophlegmatismū: de melle autē per singulos
dies inlinere palatum, ut abundantius proijciant phlegma.

A AD LEUCOMATA, ID

est, albugines.

Albugines cito sanat nitrum cum oleo tritum diligenter, & inunctum: aut sippix ossa trita & melle conspersa & usta, & trita inunge. Aliqui autem & de succo aminonis utriusque inungunt.

AD MAVROSIN ET HYPOCISIN,

id est, cataractas.

Maurosis autem omnis, & inchoata hypocisis, curantur ita: Vulturis felle partes duas, & prassij succo, & melle attico partem unam, aut maratri succo, & felle tauri recente æqualiter de succo cum duplo mellis, aut felle ursino cum aqua duplo.

AD CALIGINEM OCVLORVM.

Capno herbæ succus caliginem oculorum abstergit, ad se trahens non modo lachrymarum effusiones. Libanotidus quoque & radicis eius herbæ succus mellis mixtus caliginem factam ex pinguedine humorum curat, facit autem & prassij succus cum melle. Lactucæ uero syluaticæ succus à reumate & nebula abstergit, & ad uisuras facit cum lacte mulieris inunctus: Malo granati dulcis granorum succum exprime, & mitte in uase æreo, & linteo circumda & liga, & pone in sole, donec pinguedinem habeat mellis, & æqualiter ad ipsam mensuram mitte de melle, & comiscens in uase testeo serua. Inueteratum enim melius fiet. Cum autem dormitum ambulaueris, inlines oculos de hoc medicamine leuiter. Hoc autem utilissimum est pictoribus, & aurificibus, & lectoribus, & scriptoribus.

Item aliud: Geenæ felle cum melle attico mixto utere. Hoc enim caliginis abstergit, & inchoantes cataractas reprimat. Inueteratum igitur melius fit.

AD PTYRIGIAM.

Ptyrigia, id est, unguicolum si inueteratum iam obduruerit, per chirurgiam curandum est. Parum uero existens, & adhuc molle, curari potest medicaminibus. Ignonoccos, id est, sinicionis succus cum duplo mellis inunctus, & sippix ossa usta & mixta sali orictus, reliquat & sanat in oculis ptyrigia.

AD TINCTVRAM ALBVGINVM,

id est, maculas.

Pingues igitur albugines hoc modo curabis: Malo granatorum dulces carnes teres addendo paulatim aquam, & facies ut sint bene trita, & ex his unges: nam & de iusquiami succo inunctæ, in xv diebus extinguunt, ita, ut nec uestigium appareat in uno anno.

AD PVLCHROS REDDENDOS OCVLVS.

Pulchræ fiunt palpebræ, & maxime hoc fit pueris, & molles habentibus carnes. Stimeos 2 xvi, plumbo usto 2 viii, lipidum calco 2 i, croco 2 i, rosarum floribus smynis, nardo indica, pipere albo, libano mafculo, ana 2 i, dactylorum ossa numero xxx. Omnia hæc mittens in olla rudi asfabis nimis, & teres in mortario, quibus addent opobalsami cochlearia 2, teres simul, & sicco puluere utere.

AD REXIN OCVLORVM,

id est, rupturam.

Lytho hæmatiten fricabis incude cum lacte mulieris, & ex hoc in die sapius inunges. Item aliud: Agni folia teres cum aqua, & alphita, & cataplasma impones.

C AD PALPEBRAS PINGVES, ET SVB/
fanguineas, & miligranij similia habentes.

IN uersas palpebras frica cum spato melle calido, aut cum folijs ficus, & cum melle inline, aut de uino austero cum melle mixto superinunge.

AD PSORAPHTHALMIAM, IDEST,
scabiem in oculis.

MAlogranata dulcia & acydonica, succos eorum coques ad pinguedinem mellis, & linies. Distorticas autem palpebras sanat fici humor illitus, & sale aut nitro utere.

AD DVRAS PALPEBRAS HABEN/
tes, & difficile mouentes.

MEdullam uituli & cerui æquali pondere mixtas, cum oleo roseo cata/
plasmate superpones, aut terebinthinæ partes sex, & lithargyrii partem
unam cum cera & oleo resolues, & in linteo induces, & superpones.

SI ALIQUID IN OCV/
los incidat.

AQua aut lacte in chimatizas lauando, aut melle, aut oleo inunges, lachry/
mas mouendo, attendat in uino, aut aqua. Quæ autem infixæ sunt, resina
recenti tanges & tolles, aut capillus sit & maxime hominis, aut porcinus pilus.
Quæ autem infixæ sunt cum bursella leuabis, & cum lacte mulieris lauabis.

D AD PEDICVLOS IN PAL/
pebris generatos.

SI autem pediculi in palpebris, aut supercilijs fuerint generati, curabis cum
melle & uino, inuncta sandarace & staphisagria.

AD EGYLOPAS.

EGylopas curabis, quibus non in profundo ossis corruptio est, anthemis
folia, id est, camimolæ, masticata & superposita bene faciunt, aut egyplopx
herbæ quæ in frumentis sit, succus eius cum farina tritici cataplasmatum sanat,
Plantaginis uero folia masticata, & superposita bene faciunt. Post autem si eru
perit, nucum maiorum nucleus masticatus & superpositus, donec cicatricem
inducat & sanet, ipse ponatur, aut propuleus, & terebinthina cum alica in lin
teo inducta, aut stipteria cistis sufficienter resinæ terebinthinæ admixta empla
stris apposita sanabit.

AD CALIGIA.

Caligiati autem euentant digere caprifici cocti, & cataplasmati, aut fici
folia, aut sagapinum superpositum resolutum cum aceto.

AD AVRIVM PASSIONES.

DE SVRDIS.

HVmor quidam in aurium poris constipatus, difficiliorem facit auditum,
ita ut quidam nec audiant. Oportet ergo hos quotidie lauari cum auricu
lario clystere, eos quidem qui minus audiunt de aceto albo cum æquali men
sura calefacto cum nitro trito: & post hæc iterum lauari aqua calida, & sic inchi
matizari hijs quæ ad dyssicorias scripta sunt, qualia sunt hellebori nigri radices
tritas cum aceto & melle in aurem mittes, & dimittes medicamen usque dies
quinque intra aurem esse, aut cardamomo quod abundet, & nitro quod suffi
ciat, & confestim leuiabuntur.

AD DOLO

A AD DOLORES AVRIVM

ex frigore.

DOlores in auribus si ex frigore fiant, quæ calefaciunt sunt adhibenda adiutoria. Curabit citius, si cepe, aut allia in oleo coquantur, & in aurem ipsum oleum mittatur: nam & euphorbij modicum in oleo tepido mixtum, aut piperis puluis diligenter tritus, & cum oleo caldo in aurem missus, iuuat. Iuuat autem & amaricinum oleum, & optime nardinum, & rutatium de extenuantibus, & non de oleo stiptico.

SI AQVA IN AVREM INTRAVERIT.

SI autem intra aurem aqua introierit, frequenter oleum tepidum est in aurem mittendum, & sic cum lana molli detergendum, & iterum oleum mittendum est. Mitigat autem & oui albumen quod est lachrymum, & lac mulieris, si in aurem mittatur. Omnia autem quæ mittuntur in aurem calida esse oportet. Sed & adeps anserinus eos bene iuuat. Si autem aliquis in uno pede, qui ex ea parte est quæ patitur stet, & caput in parte ipsa inclinet, & sic cum illo pede saliat, multum iuuat: & si aliquis ipsam aurem in quam aqua intrauit, fugat alteri, liberabitur.

DE AVRIVM INFLAMMATIONIBVS.

Inflammationes aurium oleum nardinum cum modico basilico resolutum, & in aurem missum, iuuat. Quod si nimij dolores surgunt, necesse est hijs uti quæ stuporem faciunt sensui. Muliebri ergo lacti admiscens oui lachrymum, opium miscebis. Misce autem & castoreum, ad nimios dolores æqualiter, ad leniores autem duplum. Liquida autem sit sapa in qua soluantur. Preparari autem utile est ex multorum admixtione medicamen. Oportet autem nullo modo tangi aurium poros, quando dolores insistant. Foueabis autem cum spato melle, ligatam habes in summo lanam mollem, & sic cum eo medicamen in aurem fluere facies tepidum, illitum spato melle super initium auris porotenus, ut sic in profundum decurrat. Hoc frequenter & sine intermissione facies, & quod cucurrit extrinsecus, in quantum possibile est non tangat, sed intro tantum penetret, quantum suscipit quod mittitur. Repleta autem aure medicamine, de foris lanam mollem super initium porum, & super totam aurem impones. Post fomentationem autem, sicut dictum est, cum nardino oleo mixto basilico, qui & tetra-
Tetrapharmacum.

SI EX PINGVI HUMORE

re sit dolor.

Quod si pinguis humoris, aut glutinosi, aut ex uentositate spiritus suspicaris esse aliquam mixturam & constipationem in aure, artificiose conijcere debes in tali causa quæ precesserint dolorem, & quæ sint præsentia, multa agente ærum uel ciborum qualitate. Ad frigora autem præcedentia, uentositas inflans consistit, & diæta caco-chymia & phlegmatica, & signa sunt, grauitate capitis existente, pingues inesse humores. Hijs accedentibus, nitrum & aphronitrum ad aurium passiones mixtis medicaminibus, & album, & nigrum helleborum, & amygdalas amaras, & aristologiam, & cucumeres syluestres, & brionia radices, & asarum, & draconteam, & ireos, & centauream minorem. Hæc enim purgant poros aurium & extenuant, quæ ex spissis humoribus constipata sunt. Leues autem & non pulsantes inflammationes abundantes, sanantur oxyrodino adhibito tepido, & glaucion si in cute medicinali fricatur cum aceto. Quæ autem extrinsecus

C trinfecus aurium apparent inflammationes, uel tumores, aut rubores, ex superfluentibus humoribus, aut ex percussura facta, lenticulam in aqua coctam teres cum melle, aut cum adipe anserino, & butyro, & myrrha mixta superpones.

AD AVRIVM VLCKERATIONES.

Vulnerata aures uel ulcerata, & pure ex eis fluente curantur glaucio cum aceto. Quando autem cum reumate fit passio, ex trociscis, id est, andronio, aut polido cum aceto uteris. Quod si pus currat absq; dolore, non minus ipsis uteris. Nihil autem iuuantibus, quae fortiora sunt adhibebis, ferri squamas subtiliter tritas, & in aceto acerrimo coctas, donec glyum, aut mellis spissitudinem habeant, & sic uteris.

AD PERCVSSAS AVRES.

Vulneratis auribus uel ulceratis panis calidi interiora eius teres cum melle & pones, aut smyrnam cum uino ueteri teres, & inlinies, aut de cochleis carnes teres, & cum smyrnae misceris medietate, & superpones. Oportet autem haec non frequenter auferri, quae superposita sunt.

AD FRACTAS AVRES.

Ad fractas autem aures, smyrnis, mannis, libano, aut gessamia bene adunata cerotum facies pingue & impones, nullo modo turbantes locum, aut sulphur uiuum, aut libanum cum pice liquida in linteo induces, & superpones.

AD AVRES INCLINATAS.

Quorum autem inclinauerint se aures, de terra unde figulus uasa facit intrinfecus eas implebis. Cum autem siccauerit, uuae caninae succo cum psymithio inlinies, donec resideat & componat se causa.

AD HAEMORROIDAS SANGVINIS

fluxu de auribus factas.

Si sanguis de auribus fluat, ut non thrombos faciat, porri succo cum aceto inachimatzabis, deinde autem constringes sanguinem, rubum & gallas in aceto coquens, succum earum colabis & inachimatzabis, aut malogranata in aceto coquens, succum eius similiter misceris, & inachimatzabis.

AD AVRIVM TINNITVM.

Quibus enim desubito sonus aurium fit, aceto cum oleo roseo inachimatzabis, aut cymino & oleo ad mellis spissitudinem facto, aut de succo radicum syluestris cucumeris inachimatzabis. Si autem perseverans sonus diu permanferit, inclinabis patientem in lecto, & nitri triti puluerem in ipsam aurem mittes, & acetum acre tepidum supermittes. Si autem ex agritudine sonus aurium fuerit generatus, absinthij decoctione fomentabis, & oxypodinum miscens inijcies in aurem, aut ex succo foliorum raphani cum oleo roseo, aut porrorum succo cum lacte muliebri, aut cum oleo roseo, aut succo foliorum agrestis cucumeris inachimatzabis.

SI IN AVREM ALIQUID

fuerit ingressum.

Quod si in aurem lithargyrium, aut faba, aut foenum, aut aliquid huiusmodi fuerit ingressum, inuolues spatulo melle summum de lana, & ligabis, & sic in terebinthina incinctum in aurem mittes, & leuiter quod in aure est adglutinatum trahes. Non autem obaudienti, omnino sternutamenta mouebis, in naribus adhibito puluere. Hoc autem frequenter facies donec exeat: Donec autem intus est in aure, si inflammatio, aut spasmi accedant, & si animal fuerit quod ingreditur in aurem, scamoniā resolues cum aceto, aut absinthij succo, aut peucedano, aut sulphur & nitrum cum succo raphani, & immittes.

AD VER

AD VI
Vnum uer
cum, aut
uero factis aurib
& ambrosia uel
aqua de oleo cal
A
MYRRA os a
fas similit
fulfabis. Si aut
uua, & linciu de
N On sicut in
dis quae sup
sed ea quae adhibet
lethum uoluntates ex
tunc uel uoluntates
ut requiescant: pe
los, & euacuate h
etica elicitis. M
curra, neq; dolo
tionibus de salibu
sue proleas, aut de
lopo coacta, cinis
& diuinas paroxide
re medicatione med
golutas adeq; porci
hoc comes diuinas
uant uatem de scoto
ria, similit de lup
secentes cataplasm
A D
C Omnis e
are caput op
aut de cochleis, qu
colica minutas & al
es die una, ut uac
plam, & misceris or
in ulque dies viii
P Pro igitur
pignatuzat. A
rum de cinis, & ac
granata uulua, &
Angrum uoluntates
ferre ex uoluntates doli
familia quae uua reco

A AD VERMES IN AVRE GENERATOS,
aut in poris, aut in ceteris locis.

AVrium vermes innatos mittes aut capparum succum, aut calamentis succum, aut helleborum album cum uino multo inquinatizatos. Ad sordes uero factas in auribus nitri assi puluerem mittes in aurē, & acetum non mittes, & cum lana claudes, & tota nocte sic permittes. Post triduum uero lauabis cum aqua & oleo calido.

AD AVRES HUMIDAS.

MYssa os assum in linteo ligabis, & teres, & insufflabis, aut gallas teres assas similiter, & uteris; aut stipteria assabis, & teres, & oleo suffundes, & insufflabis. Si autē supercreuerit caro in auribus, auferet hoc citius fex uini cū calce uiua, & lixiuā de saponarijs tritā diodis modo cum lana & spato melle appones.

AD PAROTIDAS.

Non sicut in alijs membris inflammationes habentibus utimur in parotidis quæ supprimunt: contrario autem ad parotidas adhibenda est curatio, sed ea quæ adtrahat, quod Græci electicium uocant. Festinamus igitur qui molestant humores ex profundo trahere ad cutem, & cooperari consentiendo naturæ ut apostema fiat, & erumpat foras, ut febris amputetur quæ molesta erat, ut requiescant: permittentes mitigantes tantū & digerentes humores in pus uersos, & euacuare festinantes. Duritia autem si uidetur esse, permiscemus malactica electicis. Mediocres autē parotidas, quibus neq; plenitudo est quæ supercurrat, neq; dolores sunt uiolenti, neq; puris apparitio certat, sanamus fomentationibus de salibus, & cataplasmate, & medicamentis diaphoriticis, qualia sunt siue pnafeos, aut diachylon, & eorū quæ sunt malactica cerota de butyro & hyssopo confecta, ciricis usta, & porphyrarum cochleæ, & ostrea in tales duritias & diuturnas parotidas superpositæ iuuant: Fiunt enim sine putrefactione & sine mordicatione medicamenta, & non solum ipse cinis ipsarum, sed multo magis si uetus adeps porcini absque sale admisceatur. Sine molestia enim digerit hoc omnes diuturnas inflammationes, utique reumaticas existentes sanat. Iuuant autem & scirominas parotidas caricæ coctæ in aqua maritima, aut salmoria, similiter & lupinorum farinæ coctæ cum mellis modico calcem uiuam admiscentes cataplasma imponimus.

AD NARIVM PASSIONES.

Communis curatio ozinæ & polyporum est, desiccare prius, & corroborare caput oportet. Superponenda sunt ergo aut dianimonis emplastrum, aut de cochleis, quod hoc modo conficitur: Smyrnis & lybano, ana ꝑ i, cochleas minutas & albas de petris diacosias, id est, ducentas, & collectas seruabis eas die una, ut euacuentur stercora, & postea ouorum albumina duo mittes in pilam, & miscebis omnia simul, & inlinies caput, & pones linteum super, & sic sit usque dies viii, & postea localibus curis uteris.

AD POLYPOS.

Polypo igitur medicamen de succo malogranati utimur. Satis enim magnifice iuuat. Mittes autem æqualiter secundum magnitudinem, & numerum de austeris, & acidis, & dulcibus malogranatis recenter maturis, & confringuntur tota in pila, & exprimes succum eorū, & colatum mittes in uas stanneū. In primis modicum bulliat, ut appareat competens liquor. Illa uero quæ remanserint ex eis tundes diligenter, & teres iterum in mortario totū, & facies collyria similia qualia nares recipere possint eius qui patitur ubi polypus est. Sine mordicatione

C dicatione enim, & absq; passione eius operabitur: siquidem humidior & infu-
sior esse uidetur, tantum malogranata austera amplius mittes. Si autem durius
fuerit & acidum, & si grauamen fecerit collyrium adhibitum, aut semper accen-
datur, incidere oportet secundum usum, & in quo tempore non mittitur colly-
rium, expresso succo utere in patientibus locis. In linies interius in ore palatum
per uuam, si illic ipse apparebit polypus cum lana, aut cum penna. De lana uero
inuolues spatium mellis, & sic in succo intinctum adhibebis, & diaphrigis confe-
ctum medicamen consumit polypum, quamuis spissus sit, diuturnis adhibitus
temporibus. Si autem alicui nimis spissus est, & hæc mordicationem facit, rosæ
tritæ puluis adhibitus mirabiliter iuuat. Qui molles & humidus habent carnes,
manifestum quia frequenter oportet talia omnia adhiberi. Leuari autē ex ipsis
liquidis humores necesse est. Quod si in poris narium ulceratio fuerit
facta, curabuntur andronio trocisco, aut poliodore solutis cum uino, quando qui-
dem cum dulci, aliquando autem cum austero, sæpius autem cum aceto. Si quan-
do ergo acer humor supercurrit in narium poros, difficilius ad sanandum ulcus
existit, etiam si sine odore malo sit. Si autem cum acredine & putredine sit quod
supercurrit, ozinæ fiunt. Curabuntur autem hæc calamenti succo frequenter
adhibito, aut ex ipsa calamenti sicca puluerem cum fistula insufflabis, aut pulue-
rem cum melle in naribus adhibebis, & sternutamenta mouebis, ut crustæ ex ul-
ceribus cadant, hellebori albi puluerem, ut sternutet, facies ad se naribus trahe-
re patientem, & post hæc tanges de fecibus cum melle, & linies poros de calci-
theo, & calcanto cum melle. Si autem uetusta sint ulcera, & acetum acre mittes.

AD FLUXVM SANGVINIS

D de naribus.

Quod si ex plenitudine sanguinis adaperiuntur uenæ narium, mouetur flu-
xus sanguinis mortem interminando: Hoc ergo tempore, uocant simpli-
citer anagogen. Si igitur fluxus & facile ferat patiens, & sufficiat uirtus: Sin-
minus, & defectio, & angustia fiat, iuuandus est. Quod si accedat fluxus sangui-
nis, & sæpius releuatur ex fluxu sanguinis, & conturbatur, nulla est assumenda
materia quæ reprimat. Si autem nimia sit effusio sanguinis, & angustietur, & fri-
gidus fiat, & deficiat subtractus pulsus, & citatus fiat, oportet festinare ut ad-
iuuetur infirmus celerius. In primis leuius agendi sunt à fortioribus adiutorijs,
interdū & prohibenda aliqua. Non enim similiter pulsant in passione meningæ,
sicut non patientibus. Si igitur passio augmentetur frequenter, & nihil sit quod
prohibeat, phlebotomus adhibendus est, ut obtundatur uiolentia frequens effu-
sionis sanguinis, consentiēte natura ex consuetis locis. Quod si aliquid sit quod
prohibeat, & quædam plenitudo effusionis sit, multa cum spongia tentandum
est reprimere sanguinem. In primis igitur cum aqua frigida, postea autem cum
aceto admixto adhibeatur, & post hæc cataplasmas de rebus stipticis nares,
& facies de samuco & aceto mixto, aut de uua, & libano, & mannis illita ea lo-
ca quæ circa patiuntur, & in naribus adhibebis succum porrorum, aut cepearum
cum ouo, aut libanum cum uino tritum, aut mannam in naribus mittes, aut lepo-
ris pilos, habentes aliquot limnias, aut calcitheos assos, aut stipteria scitis, aut
miseum assum singillatim admixtum. Quando autem adiuicem omnia sunt
adhibenda, & membranam ouorum assabis, & sardinarum capita ures, & cinis
carum cerebro imponatur, id est, in bregma & coopertura ollæ capillis subleua-
tis de uertice: Vel ante, iuschiamo 2 I, castoreo 2 III, gummi 2 II utere.
Sanguifugas quoque ures, & cinerem earum cum aceto teres, & in linies.

AD CATAR

A
AD CATARRVM DE CA-
pite fluentem.

Catarrus neglectus multas causas malas facit: Inflammantur enim garga-
reon & antiadæ de hijs mediocriter, & tusses accedunt diuturnæ, & passio-
nes non parux. Aliqui etiam ex hoc sanguinem expuunt, multi ex catarro &
pus iactant, & pitisci fiunt, & uoce turbantur. Oportet ergo curari omnes qui
catarrum patiuntur, mox minus sunt accipiendi cibi, & potio minus est mini-
stranda, & oleo irino facies inungi bregma, & infundi ex decoctione rutæ &
oleo laurino. Componit enim hoc & impinguat quod liquidum fluit. Iuuat au-
tem ut inuoluatur caput, & cooperiatur, & supinus non dormiat. Supinis autem
iacentibus facile in arterias liquidus humor descendit, & ad pulmonem uadit.
Oportet autem eum gargarizare, quæ sunt stiptica, aut rosas in aqua coctis, aut
lentisco, aut certe pulsa. Non est autem malum in nares deriuare catarrum odo-
ribus de gitter & aniso, & in nares infundere gitter cum aceto tritum, & betarū
& anagallidis succos: Fluere enim ex hijs humor, qui in pulmonem fluens gene-
rare habebat passionem. Coryza autem modice molestante, componitur facile
oleo irino, aut laurino illita, & lygij semen in oleo coctum, & rutæ semen, &
uelamen, & inedia.

AD STERNVTVS FREQVEN-
tes, & coryza.

Gitter teres, & puluerem in linteo raro ligabis, & fricabis manibus, & nari-
bus ut odoret appones, & ad se ducat odorē: Iuuat thymus in sinu inuo-
lutus, & in cineribus cooperitus, & cum se assauerint teres, & uidebis odorem
ad se ducere naribus, aut smyrnam in uino odorato resolues, & in linies nares
pinguissime.

AD LIVORES MAXIME IN OCVLIS.

Hypopiā, id est, liuores fomentari oportet de mellilotæ & scænogæci deco-
ctione. Post fomentationem uero resolutum collyrium nilo diarodon ex
fomentatione supra scripta, aut certe collyriū diasmyrnis, de uno ex eis collyrio
inunges. Sic enim curabis hypopiam in oculis, si non fuerit diuturna omnino.
Quod si nimis diuturna fuerit, oportet fortioribus diahoriticis curari quæ in-
scripta sunt.

AD INITIANTEM HYPOPIAM CVRATIO.

Initiantem hypopiam recens caseus superpositus cataplasmate curat, aut fa-
bx farina cum melle mixta, & oui uitellum similiter cum melle facit. Quæ
autem diuturna, & iam nigra, aut liuida sunt, de raphanis cataplasma impones,
& tolles liuorem: nam si quando incipiunt hypopiæ imponas, mordicationem
facit. Qui autem cum inflammatione sunt liuores, fomentabis aqua calida, &
cataplasma impones de lenticula cocta, & trita cum melle. Si autē cum incisura
sint liuores diuersi facta, quæ cruentis mulieribus adhibentur appones, & ma-
xime si pus mouere uis, tetrapharmacum, & de foris cataplasmate impones ea,
quæ sine uulneratione imponi diximus.

AD IONTOS.

Tvmores duri & spissi qui uocantur ionti in faciei cute consistentes, curan-
di sunt ex hijs quæ molliunt & digerunt. Mellis igitur atticus cyathum unū,
& aceti acris cyathum unū miscebis, & inunges diligēter iontos, & cum digito
fricabis, aut stipteriā scilicet teres diligēter, & supermittes terebinthinam, & ma-
T laxabis,

C laxabis, & sic superpones. Ad diurnos autem iontos, & callosos factos saponis gallici 2 III, amoniaci 2 I, libani 2 I, aqua resolues, & facies ad spiffitudinē ceroti, & inlines iontos, & una hora tranfacta lauabis cum aqua tepida.

Item aliud: Nitrum & gummi album æquali pondere cum aceto resolues, & terens diligenter facies trociscos, & siccabis in umbra, & cum opus fuerit cum aceto resolues & inlines. Cum autem siccauerint, cum saponē lauabis, facit hoc & ad octodes passiones, & ad prurimum in facie. Item aliud:

Libani 2 II, Lithargyri 2 III, Salis tritici 2 II, Sandaracæ 2 II, Solues & pones cataplasma.

AD EOS QUIBUS IN BARBA
sycoses consurgunt.

Lithargyrum & mifeum crudum æqualiter teres, & inlines, ut glutinet, hic tunica sola inlines caput, nimis ualidum elaterium salis orictus miscebis, & cataplasma impones, cum spato melle liquidū medicamen. Post medicamen autem superponi opus est lini semen tritum cum aqua: Liquidū autē existente ulcere, à quo aqua munda currat, utere andronio trocisco. Exantimata autem in facie, ferro calefacto superpones lignum paliuri, & quod ex illo defluet tolles & inlines, aut myrtū teres cum uino, & inlines, aut calcantū aceto solues & inlines.

AD EPHELIDAS, ET PILOS,
& lentigines.

Ampeluagias & ephelidas, id est, maculas & pilos, & quæcunq; talia sunt in cute summa, curat amygdala amara: maculas purgant & radices ipsius arboris coctæ, & cataplasmate impositæ. Costū ad maculas facit cum hydromelle, uitis syluaticæ botri, ephelidas & pilos, & quæcunq; hijs similia sunt in cutis summitate facta sanant. Brassica maculas & lentigines, & quæcunq; hijs similia sunt mediocria purgat. Os sippiæ ustum, ad maculas & lentigines facit.

AD ILLUMINATIONEM ET CLARITATEM,
& bonum colorem in facie præstandum.

Cucumeris domesticus & maturus illuminat corpus, & maxime si siccetur sementes eius, & postea tundantur & cernantur, & sic utaris. Crocodili terrei sterces lucidam & tensam sine rugis facit faciem. Similis est autē ei & de sturnis sterces, quando solam oryzam manducant. Proñciunt igitur & maculas cucumeris agrestis radices contusæ, & coctæ cum aqua, & trita, & cataplasmatæ extensam faciunt cutem faciei & albā. Similiter autē & brionia radices in oleo coctæ & illitæ, lucidum uultū: de herbo farina cum uino odorato trita, cataplasma impones. Item de simila succos facies & colabis, & infundes liquorem, & ipsa mensura admiscebis ouī albumen donec fiat mellis crassitudo, & ex hoc lina faciem si uolueris in sole. Quod si ad solem feceris lauare facies aqua frigida multum, facit autem & terra alba illita, & maxime mastiche cum ipsa.

AD BONVM COLOREM FACIENDVM
in facie, uel in tota corporis pelle.

Cinere cupressi & ilicis simul feruefacto, inlines totum corpus.

SI A SOLE VRATUR.

Et si à caumate ustus fuerit, sanat bulbus albus cum melle tritus & illitus.

AD SVBASCCELLAS MALE
olentes & sudantes.

Destipteria scistis 2 I, smyrnis 2 II, acacia 2 III, mastiche 2 I, teres cum aqua & leuabis in attico uase, & cum opus fuerit deterges locum, & uteris.

A uterus: nam si smyrnion cum stipteria & uino odorato teras & inlines, sanabit.

AD ORIS BONVM ODOREM FACIENDVM.

Tollit malum odorem oris uinum cum smyrnio solutum, & ex eo uino os lauatur frequenter, & hynantius tritus & masticatus similiter. Masticant autem alij ireus, aut anisum.

AD LABIA SCISSA AVT FISSA.

Gallæ asianæ tritæ puluerem superpones, terebinthina, aut yfopo, aut mele inlines. Quod si profunda fuerint scissuræ, inlines caprino seuo curato, aut bouino, aut adipe anserino.

CEROTVM AD LABIA QVANDO A

uento aut frigore scinduntur aut finduntur.

DEcera ζ I, medulla ceruina ζ IIII, oleo roseo & nardino ana ζ V, remittes & utere. Item ut neq; labia, neq; facies ab hyeme scindatur, & exanthimata, dicitur enim hygiraton, terebinthina ζ IIII, cera terrena ζ I & ζ , oleo roseo ζ II. Conficies hæc omnia & utere.

AD DENTIVM PASSIONES.

Quando ex senectute dentes laxicant, parua est ad hæc curatio per stipticas species, quæ gingiuas possint constringere circa dentes. Quando autem ex alia aliqua causa mouentur, contemplari oportet, si humectationes multæ laxent neruos qui continent radices eorum, & si hoc est, oportet medicamentum adhibere quod desiccet. Stipteria ergo rotunda cum salis duplo asperges super dentes, aut pteas arboris folia in uino coques, & facies teneri in ore.

PVLVIS AD DENTES LAXOS.

B **G**alla asiana ζ II, smyrni ζ I, malogranati corticibus ζ II, acedonica ζ II, facies puluerem & utere. Item alius puluis: Ossibus sippiæ ζ IIII, stipteria scistis ζ I, acoris radice, libano, smyrnio ireus, ana ζ I. Hæc puluerabis & utere.

AD DENTES LAXOS ET NIGROS

factos, & ad reumatismum.

Galla asiana ζ II, stipteria scistis ζ I, ireus ζ I Terens puluerẽ facies & uteris. PVLVIS AD DENTES LAXOS & gingiuas commixtas.

Cvm digitis appones salis amoniaci ζ II, stipteria scistis ζ II, smyrni ζ I, facies puluerem & uteris.

AD DENTES COMESTOS VEL FORATOS.

Desuper currente humore acre in dentibus efficitur. Manifeste igitur & hijs hoc expedit, quod eis desiccet cacochymū humorem. Plurimū enim existente tali humore, in primis capitis prouidenda est curatio, deinde corporis totius. Minuata igitur cacochymia localibus subuenimus adiutorijs. In initio ergo stipticis quæ reprimant utimur super currentem humorem. Sæpius enim ante inflammationem hoc si adhibeatur, sanus fit patiens. Inflammatione autem remota, quæ sine mordicatione calefaciunt & euacuant utimur. Doloribus autē neq; remotis ab eis, ea quæ nimis calefaciunt adhibemus, qualia sunt piper, sex uini usta, peretrum & euphorbium. Imponere autem aliquid ex hijs oportet in cauaturā dentis, & aliquoties narcoticis eis, qui insomnietatem per nimios patiuntur dolores uterus. Gallam quoq; tritam cum licio, aut terebinthinam supermittes, faciens quod possit in cauatura teneri, & ante purgabis foramen, aut caucius cum opio miscebis, & pones in foramine dentis, aut peretrum cum smyr-

T ζ no,

Cnio, aut opio cyrenaico, & pipere æqualiter cum galbano. Ad commixtos uero molares dentes gitter friges, & terens cum aceto acri cataplasma impones in foramine. Et si non adhuc commixtus est nimis, helleborū nigrum ad herbi magnitudinem cum melle cocto superpones. Iam autem nigris uel liuidis factis dentibus, ex desuper fluente humore, pessimū hoc uisum est. Sed hoc patientem similiter curabis, sicut & commixtos dentes. Dolore uero dentium commixtorum existente, caraxabis, & postquā caraxaueris dentes, sic apophlegmatizabis bene dentem dolentem ex hijs de quibus conluitur dens tepidis, & post hæc in balneo cidriam facies in ore tenere donec perlauet, & cum se deterferit, sic expuat medicamen, & mox sine dolore efficietur. Manifestum est enim.

PVLVIS AD DENTES COMMIXTOS.

DE cornu ceruino usto libram I, salis amoniaci librā I, mastiche ꝑ II, squinoanto ꝑ II, pipere ꝑ I, costo ꝑ III, folio ꝑ III. Conficies omnia simul, & utere.

AD DENTIVM DOLOREM.

Dolent igitur dentes sine inflammatione gingiuarum, quando quidem ipsum corpus dolorem habet. Quando autem nerui, qui dentes constringunt, uel ligant dolent, hij fortiori opus habent medicamine, seu quod reprimat, siue quod digerat causam, siue humores, siue uentositatē spiritus ex speciebus: & quamplurimæ earum cum aceto conficiuntur acri, quā cum uino aut aqua coquantur. Plantaginis radix, & masticata, & cocta, & in ore tenta, & myrtæ cymæ cum aceto coctæ, aut quinq; folij radices coctæ in uino, aut galla asiana in aceto cocta, & in ore tenta, sed abundantius cocta, & helleborus niger cum aceto non fatis coctus, & in ore tentus in parte ipsa, aut capparīs de radicibus cortex. Quibus autem ex frigore dolent dentes, peretri radix, uini fex, pini cortex, hyssopus, staphisagria, pulegium cum oxymelle coctum, iusquiami semen & folia cum aceto, aut asinæ lacte in ore tentum, hoc & laxos dentes confirmat. Fomentatio autem extrinsecus fiat de salis saccellis aut milij, aut panitij, calefactis saccellis. Ipsum autem dentem fomentabis cum origano sicco in oleo feruente intincto, & super dolentem posito, aut origani triti cum nitro superasperges puruerem gingiuis & dentibus qui dolent, & mox omnem auferet dolorem. Purgari etiam oportet caput de staphisagria masticata cum pulegio, aut alij spicis quinq;. Myrtæ nigra folia modico cum aceto agitabis cum spatula tædæ, & coques usque ad medietatem, & dabis ut gargarizet, & sic expuat ore apertop hlegma, & peretrum masticatum similiter faciet.

AD DENTIVM DOLOREM.

DE pipere ꝑ III, stipteria scisti ꝑ III, peretro sicco ꝑ II, iusquiami semine ꝑ I, teres, & mittes acetum, & facies trociscos. Purgabis autem dentem, & trociscum tritum cum aceto dabis ad lauandum os tepidum. Probatum enim est.

AD MOLARIVM DENTIVM DOLORES.

Ad molares dentes, de tritici farina ꝑ II, cum succo titimali miscebis, & super dentes pones, & superpones hederæ folia, & permittes una hora stare & tolles. Sponte enim componitur aut minutatur. Item aliud ad molarium dolores dentium, si sponte à seipsis cadant. De peretro & staphisagria ana ꝑ I, cidria ꝑ III, sulphure uiuo ꝑ III, pipere grana XII. Hæc simul teres in sole, & mittes in pyxide lignea, & cum opus fuerit caraxabis dentem & superpones, & alleuabitur.

AD IMBES

CV
AD

MEI & cum
Mediaparte
teur medicam, &
faci & mistiche, q
leant, noturandi
to expauelcam, lan
AD

INianibus sp
aut de leposi
difficultate dentes
sa habent dentes.
AD

Timali radice
se ex hoc habet
est, & ad conferant
subter scriptum com
ipso fricabis demer
& in limbo mundo h
AD C.

Steram colla
fatis nitro, Pumi
Vera autem & ad dentes
falsi gignit delicia. C
PVLVIS AD
radices.

Emarice co
Dphlagia
diligenter & utere.
AD GING

comite

DE calcitibus
Dous affabris, Cu
si addens acetum tere
Iern cornu ceruini
Iern ad dentes im
guæxenuat, & com
nichem I, & ꝑ
III, folij myrti, ana
AD GIB

Deipantū infla
Acrymū est, Iern
aut oleum molli, & de
Igeriū lica modione.

A AD IMBECILLOS DENTES
uel molares.

MEl & ceram æquali pondere in sole calido cum aqua resolues, & picis mediam partem admiscebis, & dabis ad masticandum. Si autem minus terur medicamen, & siccum sit uel durum, modicum admiscebis olei. Bene autem facit & mastiche, qui illud masticat. Quibus autem terunt se dentes uel ut mollescant, indurandi sunt de stipticis medicaminibus & confortandi: Quod si dentes expauescant, sanat andragnis masticata, aut succus eius in ore tentus.

AD INFANTES QVIBVS
nascuntur dentes.

Infantibus quibus dentes nascuntur & dolent, lacte catulæ in lines gingiuas, aut de leporis cerebro in lines. Facit etiam & si manducetur. Si autem cum difficultate dentes nascuntur, cipero cum oleo rosino & butyro in lines ubi nasci habent dentes.

AD DENTES DENTIFRICIUM
ne doleant.

Titimali radices coques in uino, ut ad medietatem reuertatur, & bis in mense ex hoc lauabis os & dentes, & nunquam dolebunt. Optimum autem est, & ad conseruandos ut non doleant, & confirmetur, & honesti fiant, quod subter scriptum continetur smegma. Caput leporis ustum teres, & ex puluere ipso fricabis dentes: aut salem cum melle teres, donec ceroti habeat qualitatem, & in linteo mundo ligabis, & ustuabis, & sic admiscebis ireus modicum, & utere.

AD CLARIFICANDOS DENTES.

BOstreorum ossa, & ciricon, & porphyron ures, & cinere earum uteris non satis trito. Pumices autem, libanum, & ostreae similiter cum sale ustræ faciunt. Facit autem & ad dentes hic puluis, & est multum operatiuus, et humidus & infusas gingiuas desiccatur. Ossa sippia non ustra trita, similiter illuminant dentes.

PVLVIS AD NIGROS DENTES ILLUMINANDOS,
& putridos dentes, & gingiuas reumaticas
condensat & desiccatur.

De marmore cocto ꝑ ii, ossibus sippia ꝑ ii, pumice albo ꝑ ii, staphisagria ꝑ i, sulphure uiuo ꝑ i, folio smyrniana ꝑ iii. Teres diligenter & utere.

AD GINGIUIAS REVMATIZANTES, ET
cōmixtos & laxos dentes, & ad caneros in ore facit.

De calcitheus ꝑ xii, cathmia ꝑ viii. Calcitheus quidem in carbonibus assabis. Cum autem coeperit rubere, tolles, & miscebis cum cathmia, & addens acetum teres diligenter, & cum siccauerit, facies puluerem & utere.

Item cornu ceruinum & caprinum illuminat dentes, & infusas gingiuas desiccatur.

Item ad dentes smegma, quod illuminat & bene nitidos facit, & infusas gingiuas extenuat, & comestas replet. De cornu ceruino usto libras ii. Salis ammoniaci libram i, & ꝑ iii costo, mastiche, libano, ana ꝑ ii. Squinoanto ꝑ iii, folio, smyrniana ꝑ ii, rosis siccis ꝑ i, cipero ꝑ iii, & utere.

AD GINGIUIAS INFLAMMATAS.

Ad gingiuarum inflammationem cum dolore existentem, optimum est oleum scyminum, id est, lentiscinum in calida aqua calefactum & in ore tentum. Sic autem oleum nouellum, & duplici uase calefactum: Reprimit enim sine asperitate, & digerit sine mordicatione. Horum maximus usus est ad inflammationes. Facit autem

C & ad dentiū dolorem, ut supra, proprie acetū, in quo cocta est iusquiami radix,

AD RHEUMATIZANTES GINGIVAS.

AD rheumatizantes autem & comestas gingiuas, cum tumore & dolore, & putredine, optime facit fomentatio hæc: in spato melle lanā in capite eius circumuolutam ligabis, & in feruente oleo intinges, & appones gingiuis donec foris æquetur, & albedo circa in gyro fiat. Sic enim caro quæ comesta erat nutritur. Post hæc autem uteris puluere dentifricio, quem conficies sic: Galla asiana trita .i. Cui addens mirrhæ ad fabæ magnitudinem, teres & puluere utere. Ad gingiuas autem adpones calcantū & smyrnis æqualiter cum melle & modico scistis. Comestis autē gingiuis optime facit stipteria humida cum duplo salis mixta & apposita; Scistin & stipteriam & myrtam teres cum melle & inlines.

AD ORIS DIVERSAS PASSIONES.

SI in ore inflammatio fiat, & totū corpus uideatur esse plethoricum, hoc est, repletum sanguine, aut cacochymum, id est, repletum diuersis humoribus. Si plethoricus est, phlebotomandus est. Si cacochymus, catarticum secundum humorum qualitatem adhibebis. Sed & per clysterem uentrem subduces, & abstinentiam ciborū indices. Quod si nihil humorum fuerit aliquid tale, localium curarū adhibebimus medicamenta. In initio quidem quæ reprimant de stipticis & frigidis speciebus, qualia sunt diamoron, quod accipit omphacion, aut rosarum flores, aut ipsas rosas siccas, balauistiā & cytisum, & gallam asianam, & stipteria, & rorem, & glaucion, & decoctionem myrtæ, & cistum, & rubum. Post hæc autem in itante cura, cum iam restat quod supercurrebat, solum sufficit diamoron, croco & smyrni admixtis, quod digerat inflammationem. Digesta autem iam inflammatione, diaphoritica admiscenda sunt, qualia sunt nitrum, & aphronitrum, & sulphur uiuum, quod est omnibus fortius. Interdum autem sapam, aut mullam ei admiscebis, aut in pulsa ubi coquatur origanum, aut hyssopus, aut pulegium, aut thymus, aut satireia, aut calamentis. Considerabis autem quæ media sunt uirtute medicamenta, aut in unū miscebis ea quæ expediunt. In statu autem inflammationis, modicū uti oportet ad os pertinentibus medicamentis, ad lauandum uel gargarizandum mitigatorijs, quæ digerant inflammationem: Qualia sunt quæ fiunt de caricis, & fursurum decoctione, & lentiscino oleo in duplici uase tepefacto. Sed & ea quæ stomachica sunt. In statu causa posita, quæ gargarizari possunt, quædam admiscenda sunt: Qualia sunt aquosa mulla, & calida sapa. Non autem hoc inuento, calidam aquam admiscebis. Hoc ergo memorauī, ut facilius de præsentī quæ inueniuntur materiæ faciliores, conficere ipse tibi possis medicamenta.

AD VLCERA IN ORE FACTA.

SI autem ulcera in ore, aut ex inflammatione, aut sine hac facta fuerint, si fuerint infixæ, quæ fortiter desiccant medicamenta sunt adhibenda: Quale est defrigis, & per se siccum, & cum melle adhibitum, cuius confectio hæc est. Confectio enim defrigis quod dicitur medicamen, non est proprie species una, sed mixtū ex quatuor speciebus sit metallicis. Chalcantū, chalcitheim, chalcucecaumenū & mifeum, æquali pondere singillatim trita cum aceto, & siccata penfabis, & miscebis in unum, & iterum teres cum uino donec glutinetur, hoc est, pingue fiat ut mel, & sic in ollam nouam mittes, & cooperulo claudes, & creta superlines ipsum cooperulum, & in furnum mittes, & assabis donec carbones fiant, & tolles foras, & iterum teres cum uino, & facies magdalia: & iterum secunda uice similiter assabis, & sic teres, & uteris puluere ubi necesse fuerit.

Optima

ipsum autem
siccus & omph
la sunt diamoron
anchiras sic perit

Quantum autem
pant. Quam
cui. In fiant
ne, & medullā
mala cydonia,
civitas dabunt
quidem quæ m
dicatione. Si aut
athobis, sed m
letiane, quæ mag
diphosin facit
omnia rubras ac
cera, cum uino r
dio eria autem fi
uino, aut uinum
sa sicca, aut illos e

Ex his & ali
Erbis cancer g
pus. Ex his fortior
catho uel uita par
tate ponit in uent
uere aliud. Sed
bro corporis hui
nici partem med
non potest transe
forare, & si non

Quod si gar
prica ergo
eae humore, med
re humore, stiptic
interdum quidem
tis palmitibus reu
uide. Fortiora au
& quæ & robor
galla am. & ros
quæ regiam, aut
uæ autem pulu
siccata sunt uia. &
Etiam sic est in fide
uigilantiam ut

A Optimus autem est & Musæ troiscus, cum uino mulso adhibitus, & rosarum succus & omphacium. Simplicia enim ad oris ulcera hæc sunt sufficientia, qualia sunt diamoron, & rubi, & hijs similia, quæ liquida sunt. Puluis autem ad hæc anthiras sic per se siccus, aut mixtus cum melle, sicut defrigis.

AD HAPTAS.

Quæ autē in summitate in ore ulcera generant, quæ Græci haptas uocant, fiunt autē hæc maxime infantibus, sanantur ex hijs quæ mediocriter reprimunt. Quamplurimæ tamen diuturnæ effectæ computrescentes cancerum faciunt. Infantibus ergo si iam cibos comedunt lenticulas dabis cum modico pane, & medullâ uitulinam, aut ceruinam dabis. Oportet autē admisceri cibus & mala cydonia, & alia quæ sunt stiptica, pira, sorbas & mespilas, interdum & lactucas dabis mixtas cibus; lines autē infantibus si rubra fuerint ulcera, in initio quidem quæ mediocriter stiptica sunt, & frigida: deinde quæ digerant sine mordicatione. Si autē subrubea sint ulcera, cholæræ ingerentia molestias, hoc ipsum adhibebis, sed magis ea quæ in frigidant. Si autē subalbida sunt, phlegmate molestante, quæ magis proijciant uteris. Si autem nigra fuerint, ea expediunt quæ diaphorifin faciunt. Maioribus autem, & qui duris membris sunt, sufficit per omnia miscus aut chalcitheus, cum uino stiptico tritus. Si autē sordida sunt ulcera, cum uino mulso tritis lauet. Hæc enim fortia sunt, & nimis operatiua. Mediocria autem sunt, & maxime faciunt ad inchoantes haptas, omphacium cum uino, aut uinum, & mel, & ros, similiter faciunt. Ad infantes autem sufficit rosa sicca, aut flos eius cum uino.

AD CANCRVM ORIS.

B Ex hijs & alijs ulceribus, ex humectatione & calore in ore cito putrescentibus cancer generat: pro qua re fortioribus medicamentis uti oportet sapius. Ex hijs fortiora sunt, quæ scaras faciunt similiter cauterijs: Qualia sunt ex cartha combusta partes tres, ex arsenico partē unam teres, & utere. Supra autē lintēu pones intinctū in oleo roseo & expressum. Sanat enim protegēdo partē.

Item aliud. Ad magnas putredines in ore factas, & quæcunq; in alio membro corporis fiunt, Chalcithei partem unam, & calcis alterum tantum, & arsenici partem mediā teres, miscebis & utere. Si autem desiccatur os, & saliuam non potest transglutire, ficus coques in uino austero, & purum dabis calidum sorbere, & si non potest, paulatim urge.

AD VVAE PASSIONES.

Quod si gargalio fuerit inflammatus, quæ reprimunt adiutorijs uteris; stiptica ergo ea uirtute oportet esse, mediocri quidem existente superfluo humore, mediocres stipticas species adhibebis. Nimio autem supercurrente humore, stipticis utere. Mediocria autē sunt, gargarismata de dactylis cocta, interdum quidem in aqua sola, interdū & modico mellis admixto, & rosis, & uitis palmitibus teneris, & rubi cymis, & lētisci, & thermento, & ciperi, & hypocistide. Fortiora autem hijs sunt, myrtæ decoctio, & stiptici mali cydonij cymæ, & pruni, & roboris glâdes, & castanæ, & mespilæ. Fortiora autem ex hijs sunt, galla asiana, & ros syriacus, & balauftia, & malogranati tunica, Hæc unaquæque singillatim, aut cum alijs mixta coquantur, & exinde gargarizetur. Oportet autē post hæc puluere leuari uuam, lente educēdo manu foras. Cum ergo desiccata fuerit uua, & pallida sit, & botro similis diu, post inflammationē transactam tūc erit incidēda. Post incisionē autē oportet defrigi medicamine solo, & usq; dum cicatrice uti, ut ipsa incisura eo tangat. Cicatricē enim diligēter con-

C strictam facit, & totum membrum ipsum, & omnia quæ ulcerata fuerint.

AD TONSILLARVM IN
flammationes.

QUæ autem circa gulam sunt tonsillæ si fuerint inflàmata, & induruerint, faciunt antiadas. Quas exprimi oportet medicamine aliquo quod iuuare possit inliniri digitis. Maxime tamen adenas inflàmatas hoc modo curatio adhibita paristhmias, quas nos tōsillas dicimus, iuuat. Molles enim existētes & humidæ uel stringodes, facile suscipiunt reuma, & pendētes fiunt & inflantur. Quando autem competentī tempo re inflàmatio iam digeritur, & aliquid humor glutinosus replet loca, admiscebis quæ ad oris uitia sunt, medicamenta nitrum aut salem, aut aliquid aliud tale quod euacuet phlegma admiscebis. Fauibus igitur inflàmatis, neq; medicamine ad hæc tali utimur, neq; premimus propter molliciem carnis. Iuuant autem paristhmias, id est tonsillas inflàmatas, seu indurescant, liquiritia simul, & tracacantū in sapa cocta, & ex ipsa sapa gargarizet bis aut ter in die. Gaudēt enim loca tam ex hoc mitigata, quàm ex hijs quæ exasperāt, qualia sunt diaphoritica. Exacerbata enim interdum ab acerbis adiutorijs malitiosa fit inflàmatio. Duræ factæ tonsillæ fiunt difficiles ad sanandum, & dicunt eas antiadas, ad quas fit Aegyptia, quod recipe de melle libram unam, oleo ꝛ VIII, terebinthina ꝛ VIII, croco ꝛ VIII, in duplici uase resolues, & ex hoc lines antiadas. Et si caninū stercus album cum Aegyptia addas, mirabiliter antiadas iuuabis. Sed & humanum stercus admisceas. Magnas ergo eius passiones magnifice sanat. Quod si trociscis bisafa simul admisceas, melius facies: Ad scarodes uero antiadas, ex omphacio puluerē factū appones.

D Item puluis ad antiadas. De galla asiana ꝛ VIII, stipteria scisti ꝛ VIII, sale amoniaco ꝛ VIII, puluerabis & utere. Item alius puluis. De galla asiana ꝛ VIII, miscus, salis asiana ꝛ II, facies puluerem & utere.

AD SYNANGES.

QUando autem synanges suffocantur alicui, cognosci debet si periculum habeat passio. Nam si intrinsecus maior inflàmatio sit, ita ut extrinsecus nullus appareat tumor, & adhuc magis periculum est, si utriusque partis tonsillæ tument, & si gargalio simul patitur. Expediit ergo, si ista signa apparent, quam citius mox euacuari per phlebotomum corpus. Quod si non sit qui phlebotomare possit, gergos dabis in tibijs. Subuenit enim quamplurime decurrens. Vteris autem & clysteri acri, & à cibo abstinebis ipsum qui patitur hominem, & post hæc circumdabis collum medicamine heloticæ uirtutis, hoc est quod extrahat humorem. Constipata uero loca, uel constricta materia ad se tracta ut etiam intumescant extrinsecus loca, spes est quod euadat qui patitur. Dabis etiam ad gargarizandum ptisanæ succum tenuem, cum melle & caricarum decoctione, & hyssopo, & origano, & prassio. Digerūt enim in ipsis suffocatis & glutinosis pinguium humorum congregationem. Facit autem mirabiliter ad synanges stercus de cane album desiccatum, & tritum cum melle illitum. Generaliter hoc medicamen ad synanges inuentum est. Oportet autem canem ipsum ossa comedere, & ex hoc album fiet stercus, & magnum ad hoc est si luna plena colligatur, & nulla apparet insuauitas, & maxime ad hæc ualentissima sunt cochleæ, circumdatae serpentis collo, aut ipsa serpens si hanc appendas ad collum, mirabiliter iuuat tonsillas, & quicquid circa collum molestita cecidit.

AD EOS

AD
Vix autem gl
quean. sicut
glutin. possit g
tubito limum in
tem & partem m
municandum ut
AD

D
Iamero
quendae
ques donec ad m
no, quemadmod
mingat. In decli
atem modo. Si de
& de cap. si de ma
pinguē uicū. n
pitis autē ut mal
facies. Sicut a
citer, interdū aut
litat. Sicut mo
e quo loco, pōtē
uocant. Ad ma
ut mala cyboria, a
medicis. Optima
quam in lapa. Oport
pharac. et si fūto
um. aut hōspōpema
le medicamen est.
AD EO

Q
Vix alpe
ramfec
lectio. Dabitur ali
& in ore tenet dū
uenit ulcera.
S
Vicos brille
S ad collum facit
ne, nucleos pines
siti admiscebis,
tenet. Arteria
bitima. ꝛ. ꝛ. ꝛ. ꝛ.
& comes hōmā ue
nas colligat. Sicut
ueneri. Si cūm fu
uena hōspōpema
datur, quod dicitur

A AD EOS QUIBUS OS AVT SPINA
in gutture hæserit.

QUæ autē glutuntur, si in hæserint gutturi, siue os, siue spina, & infixæ manent, spongiã hydroleo infusam, aut carnem mollem incisam, quantũ glutiri potest ligabis cum lino, & coges ut glutiat, & cum glutierit extrahes de subito linum in quo ligata est: Solet enim infigere se, & sic extrahi. Oportet autem & panem mollem interius ablatũ dare ad glutendum, aut ficus siccas ad masticandum ut glutiantur.

AD DIAMORON CONFICIENDVM
simplicem ad oris uitia.

Diamoron simplicẽ ac de mororũ succo heminis v, & ipse succus ante coquendus est ad cios spissitudinẽ, & sic addes mellis heminã unam, & coques donec ad mellis spissitudinẽ fiat. Cum autẽ opus fuerit admiscebis in initio, quemadmodũ dictum est, ea quæ reprimãt. In statu autẽ, ea quæ digerãt & mitigant. In declinatione uero inflãmationis, quæ digerẽdo extrahãt. Hoc ipso autem modo & de succo uiridium nucum corticum facies ad oris medicamen, & de sapa, & de malogranatis, & alijs quæ austeræ sunt. Eis uero quæ habent pinguem succũ, mel minus mittes. Si autẽ aquosior fuerit, ante decoques. De piris autẽ aut malis succos, adhuc autẽ & ceterorũ pomorũ æquales cum melle facies. Stipticis autẽ nimĩũ existentibus, qualia sunt corna, interdũ quidẽ dupliciter, interdũ autẽ & tripliciter mittendum est, qui nõ ferunt medicaminis qualitatẽ. Si autẽ mediocris fuerit inflãmatio in tonsillis, aut in uua, aut in alio aliquo loco, prædicti succi & ros marinus, quod rhomen dicũt Græci, aut libanotitũ uocant. Ad maiores autẽ inflãmationes, malogranati austeris succus oportet, aut mala cydonia, aut utrũquẽ, secundũ prædictã rationem admiscebis mel, & fiet mediocris. Optimus autẽ & fortissimus fiet, si tota tundas malogranata, & coquas in sapa. Oportet autẽ non solũ ad reprimendũ fiat medicamen, sed & dia-phoriticũ est, & forte esse uidetur, si in prædictis dum coquuntur addas pulegi-um, aut hyssopum, aut origanũ, aut thymum, aut calamẽtim. Colatũ enim uti-
B le medicamen est.

AD EOS QUI IN ASPERA ARTERIA
quæ dicitur gargala, ulcus habuerint,

Qui in aspera arteria ulcus habuerit, intrinsecus tunicæ gargalæ curant si extrinsecus aliqd desiccatiuũ adhibeãt medicamen, & supinus iaceat in lecto. Dabitur aliquod liquidũ medicamen, quod ad ulcera oris proficere potest, & in ore tenet dum supinus iacuerit, & exinde fluens in gargalã descẽdat, & sanentur ulcera.

AD UOCÈM ABSCISSAM,

Succos brassicæ cum melle coques, & dabis ut electariũ. Item aliud quod ad tussim facit: Lini semen contritũ & cretũ, & uuam passam cretã sine semine, nucleos pineos frigos, auellanas purgatas æquali pondere teres, & mel non coctũ admiscebis, & dabis exinde cochleariũ unum. Item ad uocẽ sub lingua tenendã. Arteriaca ad uocẽ raucam, liquiricia 2 VIII, smyrni 2 XXIII, terebinthina 2 XXVI, tracacanto 2 XXXVIII; unamquãquẽ siccã teres singillatim & cernes. Resinã uero in pilam mittes & tundes, & supasperges pulueres, & mixtas colliges, & fingens collyria ad fabæ magnitudinẽ Aegyptiæ, & siccabis in umbra, & cũ opus fuerit dabis unũ aut duos sub lingua tenendos, & dum resoluuntur liquores glutiri facies. Oportet autem hoc medicamen ut citius contundatur, quia dum contunditur, cito siccatur.

C

AD TVSSIM.

Trachea ar=
tevia.

TVSSIS est vitium humoris qui descendit de capite per palatum intra arteriam, quam nos asperam arteriam appellamus, & rustici gargalam uocant, & mox uet tussim, sicut in pleoricis, aut in peripleuonicis. Fit autem & si fauces fuerint exasperatae, uel arteria trachea tussis initium, aut si in ea aliquid cibi uel potus fuerit ingressum, mouet tussim. Sed & distemperata frigida facit tussim, simul & organica per quam spiramus. Tussunt autem mediocriter, qui ex distemperantia tussunt, & nihil proiciunt, & sic proiciunt absque uolentia ut non reprimant, & sic continent spiritum, sed etiam stare faciunt tussim cum spiritu intra se diutius si tenuerit. Nam & calefacta quae infrigidata sunt loca amputant tussim. Signum autem taliter tussientibus est respiratio subito nimia, irritante scilicet frigore extenso. Nam mitius respirant in domo manentes calida, & aut parue, aut certe nullo modo tussunt. In gargalio uero existente tussi, sic cognoscitur: quia manifeste de capite descendit reuma in arteriam, & ad pulmones peruenit, non satis expuunt, & quod expuunt tenue est. Oportet autem cognoscere quod expuunt, ab hijs quae spissum & glutinosum expuunt. Sanamus autem eos quae ex tenui reumate tussunt, quae exasperata sunt mitigando uel impinguando, diacodion dabis, aut aliquid anodinum antidotum. Quibus autem ex pinguibus & glutinosis humoribus tussis generantur, quae extenuant & incidunt danda sunt medicamenta: Qualia sunt, centaureae maioris radices. Difficilius anhelantibus, & ad inueteratas tussis expedies est gitter. Catarrhos facit calidum in linteo ligatum, & naribus appositum, ut odoret. Ex thorace uero tussim, & catarrhum, & coryzam, & branchum curat decoctio hyssopi, & ireus uel pinus, iuuat frequenter data. Electarium uero facies, pinum pingue tolles, maxime quando propria resina circumuoluta est, coques in aqua cum prassio recente, & sic postea aqua ipsius decoctioni addes mediocriter mel, & coques iterum donec ad mellis spissitudinem reuertatur, & uteris ad eos quae de thorace & pulmonibus tussunt. Et si pinus non adsit, de solo prassio coques aquam, & cum melle electarium facies, & iuuabis. Item ad tussim Diacalametis, Aniso $\in$ III, feniculi semine $\in$ III, calamiti $\in$ I, cymini $\in$ II, pipere $\in$ I, & 6, gingibere $\in$ I, ruta uiridi $\in$ I, nitro $\in$ I, melle quod sufficiat. Dabis cochlearium I, aut II. Item aliud: Diabutyrum, De melle $\in$ III, butyro recente $\in$ III, cymino $\in$ III, addes mellis despumato butyrum, & iterum coques, & sic cyminum addes. Item antidotum Philoxenis auctoris ad tussim. Facit enim ad tussis diuturnissimas, & ad omnia quae de thorace non facile proiciunt, facit & ad impijcos: purgat enim uulnus & cicatricat, & ad sanitatem perducit: facit & ad uiscerum infraxin. De aristolochia longa & rotunda ana $\in$ XII, gentiana $\in$ XXI, lauri baccis siccis $\in$ XIX, rutae semine, prassio $\in$ XII, smyrnis trochilata $\in$ XXVIII, melle quod sufficit. Dabis autem ad auellanae magnitudinem cum mulla, aut cum oxymellito.

AD SANGVINEM REICIENDES.

MOx in primis periculosissima est sanguinis nimia reiectio, si sit absque possibilitate euacuatio. Iuuari ergo statim qui patiuntur possunt de hijs quae intra scripta tenent. Tota enim passione medicorum est operatio ad sanandum, si portulaca madauceat. Est enim ad haec multum operatiua si succus eius bibatur, aut balaustrion, aut rubi mora, & flores roboris, & secunda cortex prini, & membranae quae sunt in glande interiores. Coquentes ea maxime utantur. Ficus autem ad primum multum operatiua est. Euisici radix, menta, ad recentes est eruptiones, facit & centaurea maior $\in$ II, data febricitantibus cum aqua, sine febribus cum crine. Malo granata, lentiscoli foliorum succus, samnios, aster, ad omnes

A omnes. Similiter & Iemnia sphragis, ad thrombos autē factos de sanguine coagulatus potatus soluit, & maxime si de lepore fuerit. Soluit etiā thrombos de ficu facta lixiuā cum aqua potata, & thymus, aut satireia cum aceto cocta.

A D A S M A T I C O S .

A Ristolochia rotunda cum aqua potata asmaticos iuuat. Centaurea maioris radices, spondilion fructus & radix, calamentis, hyssopus, ireus, giteroū quæ sub situla sunt, ubi cū aqua stant inueniuntur unum mittes ff in uase reseo & friges super carbones. Albos autē factos teres, & mel coctum superpones, & dabis cochleariū unum ieiuno & post cœnam. Item aliud: Squilla cruda succos colabis, & addes mellis alterum tantū, & coques super carbones, & dabis unum cochleariū ante cibum & post cibum.

A D P L E V R E T I C O S .

P Leureticis ex calefacientibus rebus nō soluuntur dolores, euacuas totum corpus; fomentationibus uero uteris absq̄ periculo, & mordicatione, & quæcūq̄ sunt humida, siue aquā dulcē & oleum in uesicā bouis mittes, & sic fomētabis. Dabimus autē ad hāc passionē medicamēta quæ extenuādi habēt uirtutē, qui mediocriter inflāmationes patiunt, & qui fortiter inflāmationes patiuntur, in declinatōe inflāmationis, aut iam pfectius quietis. Mediocres ex hijs sunt ptisanæ succus & mulsa. Fortia autē sunt acaliphis semē, & quādo admisceat paululū mel acribus herbis, quales sunt hyssopus, organū, calamentis, pulegiū, & ireus.

A D L A T E R I S D O L O R E S .

L Ateris dolores si sine febre sint bdelliū & costū in potione datū sanat, brasiæ caulis ustæ cinis mixtus cū adipe porcino ueteri & appositus ubi dolerit, tollit dolorem. Diaphoriticum enim fortiter hoc medicamen.

A D D O L O R E S D I U T V R N O S I N T H O R A C E C O N S I S T E N T E S S I N E F E B R E .

S Imul coques scenogracum & pingues dactylos, & cum cocti fuerint colabis, & cum succo ipforum mittes mel abundātius, & coques ad carbones, ut sit mediocriter pinguis, & uteris multo ante cibum.

A D M A M M I L L A R V M P A S S I O N E S .

I nflammata māmilla sanantē mirabiliter si spathos de palæstra, & si duriores esse uideris, cū oleo ciprino, aut roseo adponas. Quod si lac coagulātū fuerit in māmillis, & inflāmationē fecerit, utilissimū est si ouo integro utamur admixto oleo roseo. Non solū autē hęc ad māmillas inflāmatas, sed in alijs plurimis locis læsis in palæstra sanitas est inflāmatis locis & māmillarū; etenim ignita eius extinguitur uolentia, & qui superfluunt reprimit humores, & qui intus residēt corrupti digerit. Fabæ etiā farina ad māmillas & testiculos optimū est cataplasma. Aufert enim ab hijs locis indignationes, & mediocriter infrigidat inflāmationes, & maxime quādo coagulat lac in māmillis. Noxiū uero agonis apostema māmillas puellarū, phibet crescere, aut ad horā inflāmat & puerorū: testiculis porci incisis, de sanguine ipso illitæ māmilla nō crescunt. Si de lacte turgescunt māmilla, ad spargolas māmillas adhibebis lenticulā coctā in aqua maritima, & cataplasma impones de menta, uel cum alphita & sale fomētabis. Aut crocū cum lacte teres, & in lines, farinā fabæ per se cū alphita cataplasma impones. Aut mala cydonia cocta, & cū melle trita impones. Item aliud: Si de lacte turgescūt māmilla, aut quolibet modo inflantur, columbarum sterces terens cum melle, superaddito modico de cera remissa ut emplastrodis fiat, & indurctum in linteo superpones, & mox subuenies.

C Non dimittet in mamillis lac coagulari, si de cera alba ad milij aut phasio-
li magnitudinem numero X, per singulos dies transglutiat.

AD COLVM CVRATIO.

In coli intestino, seu in alijs intestinis acer & mordicās insidet humor: lædun-
tur igitur sub calidis cibus uel medicamentis, & à cibus abstinentes iritantur
dolores. Cōstituendū sunt ergo, melius temperatis utantur. Oportet ergo in pri-
mis clysterē adhiberi ex mulla, aut ex succo pitfanæ, & cibos euchymos, & qui
non facile corrumpantur accipiant, Fugienda autem sunt quæ extenuant, & ca-
lescunt, Oportet autē & euacuari humores, aut temperari. Neutrū enim hoc
fieri poterit: Fugiendū est & narcoticū medicamen in talibus passionibus cōsti-
tutis, quia non solum qui stuporem sensui faciunt releuant dolorem, sed impin-
guant qui extenuari habebant humores, & in frigidari calida magnifice iuuat:
pinguibus autem existentibus & glutimosis humoribus, doloris causa nullo
modo adhiberi debent narcotica medicamenta, id est, quæ opium recipiūt. Re-
leuari quidem uidentur hoc dato stupefacto sensu, & postea peius patiuntur,
& impinguatū amplius humores difficile absterguntur. Curantur autem tales
passiones neq; nimium calidis: Augmentāt enim dolores subardentes, & fusis
humoribus spiritus uentositatis augmentatur. Sed quæ sine nimio sunt calore,
extenuantia & absq; inflatione sunt. Nam alijs omnibus, & speciebus primis
absq; inflammatione si nullo modo sit febris hoc offerimus, & tiriaca medica-
men fortiter iuuat tales passiones, quibus febres nō accedunt. Quibus sunt, nō
de milio, aut panico ad fomentandū sacelli, & in oleo coques extenuandi par-
tem habentia & nō inflantia medicamina, & sic colatis admiscebis in oleo ad
pes pullinos, aut anserinos absq; sale & iniicies. Non autē mitigatis ex hijs dolo-
ribus iterum iniicimus, admiscentes oleo ipsi castorei aliquantū & opij, ad ma-
gnitudinem uniuscuiusq; nō plus quā fabæ in una hemina olei. Oportet autē
in ipso oleo lana floccos infusos ad anum imponere: oportet autem ligari forti-
ter lanam ad anum appositam, ut facilius teneatur. Lycon, id est lupi sterco-
rum in potione, & maxime quod album est, cum aqua aut uino tenui secundū
consuetudinem, bene iuuat colicos, nō solum in accessione, sed etiam in decli-
natione. Si enim mitigata nō fuerit passio perfectius aut mitius, & diuturna effi-
ciatur, dato stercore, melius & ualentius est si nō terram tangat, sed super cespiti-
tem cadat, & exinde colligatur sterco super cespitibus uel herbis inuentū, Sed
& ossa quæ cum ipso stercore inueniunt data in potione, iuuant colicos.

AD LUMBRICOS.

Lumbricos igitur rotundos sufficiens est ad occidendum absinthium, abro-
tanum, calamētis, cardamomū, brassicæ semē, menta, lupini puluis ex hijs
in potione, aut cum melle in electario, aut in pusca potatus. Gitter autem non
solū comestus, sed & cataplasmatu uenter extrinsecus: perfici quoq; folia, ad
uentrem apposita. Ascaridis autem inuentioni de calamentis succum adhibe-
bis, aut cidria. Latos autem lumbricos occidunt mori radicis cortices. Ptereus,
quam nos filicem dicimus, radicis 2 IIII in mulla acceptæ, & camæleontis ar-
boris radix, oxyphanum cum uino austero datum: Occidit autē eos & costum.
Ego uero ex magistrorū experimento, & nostro longo probato iam tempore,
hoc catartico in hijs semper utor. Scamonia scrupulo I, euphorbio scrupulo I,
& 6, combustarū pennarum puluere scrupulo I. Nitro penso filiquæ unius, in
mulla, aut cum uino dulci dabis bibenda. Salubrius autē continget, si ante allia
uel cætera

Narcotica.

Stercus lupi-
num.

Altera actum
quæ dicitur
de lumbricos in
ribacis, & in
die & nocte ut
eos abluantur
mum nob color
Cerna ceruina
alua: Malogra
cardamomo
ad ascaridas. A
Latos lumbricos
III, dabis in hy
Mytha, cardam
ti exant, una effi
ua: VIII, scam
Nympha, dabis
est, ante dabis
tri: II, polyx
A D

Orem & c
Raufolium
Albica dabis bib
Oques galli
Copus, & ad
um unum autem
scus, non appo
conu: VIII, sy
Spica, & uitas
A D

O Valli
res, & supe
aqua, & rodian
licis: IIII, ouo
oleo oleo ceruina

Cretam cimillam
A D

Inuatur uere
In dictura sint
ua lucos mibus

Hæmorrhoida
Ha autem
Gous. Reprimat

A uel cætera acrimonia edat. Inijcias autem ad lumbricos molestantes aquã, ubi coquat abrotanũ cum melle & nitro & oleo. Item alterius autoris emplastrũ ad lumbricos latos & rotũdos, & ascaridas, & serpẽtes in uentre: Lupinos, lauri baccas, & fel taurinum supermittes, & pones ad umbilicum, & fasciabis una die & nocte, aut certe duabus aut tribus. Item alterius autoris ad latos lumbricos: Abrotanum, cornu ceruini rasuram, coconidij, & sisami ana 2 I, cardamomum triobolon dabis cũ hydromellito bibere. Item ad lumbricos electariũ. Cornu ceruinum urens faciescum melle electarium, dabis ut accipiat. Item aliud: Malo granata acida, & radicis cortice mediana, ana 2 IIII, piperis 2 IIII, cardamomo 2 VI, prassio 2 II, dabis postea cum aliquo cibo comedere. Itẽ ad ascaridas. Axungiam ueterem intra anum mittes. Item aliud electariũ: ad latos lumbricos: Gummi arabico 2 I, pterea 2 III, cardamomo 2 I, nitro 2 III, dabis in hydromelle aut cizico. Item ad serpẽtes in uentre & lumbricos. Myrrha, cardamomo 2 IIII, nitro 2 I, scamonia tres obolos, aqua ff I, ut totij exeant, una est datio. Item ad latos lumbricos: Antidotũ diaptereon, pterea 2 VIII, scamonia, gitter, cardamomo, sale, nitro, ana 2 II, dabis bibere in hydromelle aut cizico. Item aliud: Pterea 2 IIII, dabis similiter sicut dictũ est, ante dabis omnino acres res manducare. Ad des autem cardamomi 2 II, nitri 2 II, polypodij 2 IIII.

AD EOS QUI MULTVM VOMVNT,
& non continent cibos.

Rorem & cuminum teres, & dabis 2 I in oxymelle cyathis duobus bibere, aut foliorũ uitis, aut palmitũ tenerarum succo calicẽ unũ colabis, & cum alphiã dabis bibere.

AD ANI PASSIONES.

Coques gallam rubeam & teres, & cataplasma in ani inflammatione appones, & ad foras exiens intestinum, si fortius opus fuerit fieri adiutorium, in uino: Si autem leuius, cum aqua coques. Succus autẽ scinus, id est lentiscinus, facit appositus & ad ani, & ad matricis prouinam. Item aliud: Pini cortice 2 VIII, cyparissi pilis siccis 2 II, molipdinis 2 II, ante lauabis in uino stiptico, & tritas super sparges.

AD IGNITAS INFLAMMATIONES
cum dolore ani.

Ouasi uitellum teres cum uino albo, & de oleo roseo cerotum supermittes, & superlines. Item aliud: Panem mundum tritum & coctum in aqua, & rodinum oleum superpones cum ouĩ uitello asso. Item aliud: Rosi siccis 2 IIII, ouorum in igne coctorum uitella duo cum uino albo teres, & de oleo roseo cerotum supermittes, & uteris.

AD ANI PRVRITVM.

Cretam cimoliam teres, & supermittes cerotum de oleo myrtite, & utere.

AD RAGADAS IN ANO VEL IN
ueretro.

In ano aut ueretro scissuris membri factis quas Græci ragadas uocant, cineris de rasura lintei facti & usti, & amilixuales partes teres, & foliorum oliuæ succos miscebis & lines.

AD HÆMORRHOIDAS.

Hæmorrhoidas multũ effundentes sanguinẽ reprimit aloẽs superasperfa, aut ferri squama, aut plumbi usti puluis ex acetĩ aut uini decoctione fatus. Reprimit autẽ hæmorrhoidas myrta, quæ cõmiscẽt oleo amaracino aut

V irino

Cirino illitas. Reprimūt autē confestim de acacia rubea 2 IIII, tracacanto 2 III, singillatim teres & miscebis cū aqua, & induces in linteo, & impones. Item aliud. Tollit enim hæmorrhoidas mirabiliter, cocnio sicco 2 II, iusquiami succo 2 IIII, stipteria sciftis 2 II, calcanto 2 II, sinopide, psimithio, ana 2 I, cerotum roseum supfundes. Si autem interiores fuerint hæmorrhoidæ, ex medicamine interius lines: faciunt autem & ad hoc mirabiliter sandaracæ, & arsenicū, & sciftis, ana 2 VIII: Superlines, & præparatus ponitur donec moriatur, & cadit in media hora desiccatus, & ab ipso base dissoluitur, in lines autem in circuitu. Resoluit autem ista stacte, & lixiuium in circuitu lines ceroto, & hoc facies ad solem, aut ad ignem.

AD MATRICIS ET VERETRI VLCERA.

In ueretro ulcera, nel in matrice, aut in ano sine inflāmatione cōsistentia, desiccatiuis opus habēt nimis medicamētis: Qualia sunt de cartha usta, & anetho usto, & de sicca cucurbita usta. Ad sicca autē, & quæ recētia sunt ulcera, & aloës medicamen bonum est. Ad hæc omnia autem eorum adynon est ad sicca ulcera, & in nullo minus operatiuis est pompholix. Si autem humectius fuerit ulcus, picæ cortex per se ipsam, sed & lithus hæmatites. Si autē profundū fuerit ulcus, prædictis manna admiscetur: facit autē ad ueretri ulcera panchristi ygron. Si autem in matrice aut uesica ulcus fuerit, hoc ipso opus habent medicamēto. Nam & ferramenta opus sunt intus, effectus est & quæ resolunt medicamēta, & utiliora sunt siccoribus, qualia sunt crocus & pompholix, & aloës mixta oleo roseo, aut plantaginis, aut alicuius alterius succus.

AD TESTICVLORVM ET SCROTON PASSIONES.

D Ad scroton & testiculorum dolores, butyro, resina terebinthina, & qualif pondere mixtis uteris, aut lini feminis farina cum aqua cocta. Cui admiscebis smyrnæ decimā partem, & resinæ similiter, & cataplasma impones.

AD TVMENS VERETRV M.

Vitis folia numero XXX, psimithio 2 V, libano 2 I, teres & cataplasma impones. Vteris uero & fomentatione de aqua maritima frigida, & mitigabitur si ueretrum sursum ad uentrem suspendas.

AD VLCERA SI EX SVDORE IN testiculis fiant.

Quod si de sudore ulcera in scroto fiant, gallas tritas, aut stipteria superasperges. **SI IN VERETRO NA** scantur tymi.

Ex eo cadio melaterio superpones, aut piri semētes superpones tritas, aut sardinarū capita trita superpones, aut hirci fel superpones.

AD RAGADAS, ID EST FISSVRAS in ueretro.

Ragadas in ueretro iuuat resina frixa cum oleo roseo trita, donec mellis crassitudo sit, admixto oui uitello cocto. Item aliud: Hederæ folia sicca & usta terens cum oleo in mortario plumbeo, ex hoc illita scissura sanabitur.

AD TESTICVLORVM INFLAMMATIONES.

Vam passam exossatam cum cymino teres & impones, aut ordeï farinā coques in mulsa & suppones, aut cyminū cum butyro aut resina & qualif pondere remissa impones. Ad testiculorū uero ruborem terra cymolia cum aqua ante in lines, & dimittes sicari, ante fomentatas aqua calida, aut resinam siccatam

lin teres, & an
uerit testiculi
ate.

PResipit
ne circū
ipius, foler do
pinguam sub m
nem, sed ut in
de oleo camit
ia adhibenda
da sunt autē qua
hæat & agri ser
mino nō dabit, c
ebus fuerit p u
est ueretro.

AColopis se
cius, ment
ocer, faba poly
comesta, & scine
irritat libidinē
tum. Vulpis autē
tione cum uino d
B Q 7 AE

AConiemen fi
Agripit
falsum lico. Ra
guat uesicis: uerit
AD E O

LActuæ fem
git datur ho
tum, delicia gene
plum reuinet. Nyr
ad hīs quibus per
no d' aliter potat
AD E O I

VEllicam cap
collocet. Fra
animo & qualim
rapuam mixta al
oderam. In labris hi
mētis, & lampā, &
tum cymoliam su
AD U A

ADissocant
Aino. Plange

A siccam teres, & smyrnion paruo teres, & cataplasma impones. Si autē discortica u fuerint testiculi, cinis de sarmentis cum nitro & aqua admixtus sanat cataplasmate.

AD PRIAPISMVM.

Priapismus est augmentatio ueretri, permanēs in longitudine & latitudine ne circūdatus sine aliqua cōmotione libidinis. Inflatur autem uentositate spiritus, scilicet de quo inflatur ueretrū. Generatur ex humorū glutinosorū & pinguium sub mediocri calore. Prouidendū est ergo ut non possit calefieri ueretrum, sed ut infrigidetur leuiter cum oleo roseo, & aqua facto ceroto cōtuso, & de oleo camimolo ueretro, & lumbis superpones. Dieta autē & medicamentā adhibenda sunt extenuantia uirtutē absq; calefacientia manifesta. Adhibenda sunt autē quæ naturæ sunt congrua, experimēto inuenta, & herbā nympha bibat & agni semen, & rutam uiridem cum pane mixtam comedat. Hoc ergo initio nō dabis, calefacit enim multū. Sed postq; usus extenuantibus euacuationibus fueris p uomitū, & hoc oportet fieri: Etenim uētris reuma natū proximū est ueretro.

QVAE SINT QVAE VENEREOS
actus excitent ad libidinem.

A Calphis semen & bulbi, rapæ semē, dauci radices, & mediocriter semen eius, menta & costum incitat cum uino & melle datum. Satyrion, eruca, cicer, faba, polypodium, nucleus pineus, ornimi semē, anisus, asari radix cocta & comesta, & scincus qui & crocodilus quæ ei circa renes sunt, si bibantur, fortiter irritant libidinē. Sed & oua perdicis excitant. Porri uero semē in uino puro potum. Vulpis autē testiculis siccatis, & pulueris inde facti unum cochlear in portione cum uino datum, sine læsione absq; siti tensionem ueretri facit.

QVAE SINT QVAE PROHIBEANT
libidinis impetum.

Agni semen frixum & nō frixū, & folia eius, & flores: quia libidinē extinguit prohibita sunt, & non solū comestū, sed & in portione datū, siue etiā substratū in lecto. Ruta uero similiter prohibet, & lenticulæ decoctio potata mitigat tensionē ueretri, & porcacla comesta, & lactucæ semen potatum.

ADEOS QVIBVS SEMEN FLUIT,
aut per somnum patiuntur.

Lactucæ semē potū prohibet semen, unde & hijs quibus in somnis cōtingit datur hoc, & canapos syluestris semē datur, & si frequēter fuerit potatum, desiccet generandi facultatē. Plumbi lamina lumbis supposita seminis lapsum retinet. Nymphae uero radix & semē prohibet semē uel fluxum seminis, uel hijs quibus per somnū molestat exuberās plus quam oportet, cum nigro uino & austero potatum amputat anethi semen.

AD EOS QUI VRINAM NON CONTINENT.

Vescicam capræ aut ouis uistam bibat in pulca, ad uesperū uero sitiens se colloquet. Facit autē & aquilæ cerebrū ad magnitudinē ciceris cum adipe anterino æquali mensura & gummi tantundē contritū, si totū glutiat facta catapotia aut mixta alphita comestum. Item leporis testones miscebis cū uino odorato, & dabis bibere anteq; dormitū uadat, & liberabis. Herbā quoq; calamētis, & smyrnā, & mentā dabis bibere anteq; dormitū uadat: lines uero ueretrum cymolia cum succo uitraginis.

AD MATRICIS PASSIONES, IDEST
suffocationes.

AD suffocationē matricis iuuat potata de agarico 2 I, in allio 2 III, cum uino. Plantaginis semen aut succus cum uino. Onex, id est ungula de
V 2 cochlea

Cochlea potata: acetum squilliticum sorbeat. Odorationes autem uel suffocationes excitant asphaltum, castoreum, galbanum, pix liquida, lucernæ stuppa, aut licinius extinctus, capillus uetus, ruta syluestris, sulphur, allium. Suffumigatio autē fit ad hæc gagate lapide, onyche quæ est in purpura, asphalto, castoreo, galbano, sulphio, cornu ceruino. Apponitur autem ad ueretrum ruta cum melle trita & in lana suscepta.

AD MENSTRUA PROVOCANDA.

EDucere si uolueris menstrua ante dies tres aut quatuor uenam incidis in talo, aut in tibijs gersis dabis, aut de ambobus talis uenas incidis, ita ut post unū diem de alio tollas talo, & iterum post hæc tenues dabis cibos, nunc & ante v, aut vi dies curationis incipies. Post suffraginis autem euacuationem, aut tali, dabis castoreū cum pulegio, aut cum calamente bibere. Euaquat enim fortiter. Educit autē menstrua bene pulegiū & calamentis, id est mentastrū cocta in mulla & potata, & sicca quidē trita & tenuis puluis in mulla datus. Calamentis autem fortiter operatiua est. Harum autē potionū tempus est utile post balneū in sabanis. Sic enim data potio multo plus operatiua est. Diptamnus & herba sabina similiter datæ. Utiliter autē ad hæc datur & pigra quod aloë recipit 2 c, & de alijs speciebus ana 2 vi. Deducit mēstrua & ampilon prasson, quādo ex frigidis & pinguibus continēt humoribus. Cicer uero & lupinorū decoctio cum myrrha & melle admixta appositio. Suffumigatio autē & de capparidis radicibus & cassia. Quādo autē ex plenitudine simul & pingui superfluitate constricta excludunt menstrua, centaureæ maioris & minoris radicū succus apponetur, & maratrū, & gitter. Quando autē glutinosi & pingues humores constringunt, & prohibēt menstrua, petroselinū, porrū, apium, allia, smyrnion, storax potata & apposita, raphani comesti, adiantus, amomū. Incatismata autem educūt mēstrua aqua ubi decoquunt sambuci folia, artemisia, diptamnus, laurus, coniza. Cataplasma autē ad secundas & menstrua educēda de artemesia adhibitū in hypocōdria, fortius autē educit, ita ut pecus educat, lolij farina cum porri succo mixta & imposta, & cyclamini succus cū melaterio & lolij farina. Medullā ceruinā, galbanum, amoniacū, & oleum æquali pondere teres, & uteris. Opopanaci obolo uno collyriū faciens superpones: hoc enim sine periculo est experimētatū. Educit autē mensibus tribus aut quatuor hæc. Bulliat autē herba sabina, & uiuum pecus corrumpet, sed & mortuū extrahet. Et centaureæ maioris radicū succus idem operat, & calamentis succus potatus & appositus. Smyrna & cidria apposita, & spsis si in cōmixtione linas ueretrū, non concipit. Hoc medicamine ut entibus nihil secundo uti opus est lupinorū decoctione cū myrra & melle apposita, & ex lupinorū farina cataplasmata. Cui addes centaureæ minoris succū & appositus eijcit: cyclamini succus illitus sub uētrali: Etenim est corruptio fortissima in pello cū melle appositus. Elateriū autē appositū quæ cōcepta sunt corrumpit. Castoreū autē cum pulegio, aut calamētī experimētatū est ad educendū pecus, uel secundas obligatas brassicæ succus cū lolij farina appositus.

AD FLUXVM SANGVINIS
mulierum.

Non propria passio est aut similis matricis, quæ uocatur fluxus sanguinis, sed ex omni corpore ista euacuatō. Contingit autē hoc hijs quibus molles sunt carnes, & phlegmatica est natura quam plurime. Fluit autē interdū quidē rubrū, quod est sanguinis liquor. Interdū autē albū, quod fit à phlegmate. Hoc non autē à phlegmate est. Sed rubeus si sit, ex cholericō humore augmētatus & aquosus, interdū ex rubeis fit cholericus, & sapius sufficit ad sanitatē ex toto corpore

A pore facta purgatio de super augmentato humore. Contemplatio aliqua est totius curationis ad desiccandū, sine nimia aliqua calefactione totius corporis, & circa matricis loca, si utatur ex intervallo ex hijs quæ stiptica sunt. Purgari ergo totum corpus cōuenit per uentrē, & urinas, ut digerat. Rarefaciendum est totū corpus fricando superficiem, & ungerē utilius ea quæ expediunt. Faciunt autē ad sanguinis fœminarū fluxum, porcacla si edatur, aut succus eius potatus, rubi semen, & flores eius, & de roboris uel castaneæ pomis, secūda quæ adhæret glandibus cortex. Similiter quæ fiunt inter utrunq; mediæ, maxime coques eas, & sic uteris, facit autem & ilicis. Operatiua autē amplius est hipporis, & maxime quibus rubor fluit sanguinis, iuuat potatus cum aqua aut uino, schini semē frictum potatum cum uino: Rubra uero prohibet mensiua, gesasteras, aut lemnia sphaigidis. Schinon, id est, lentisci radices decoctionem cum cornu ceruino usto cum pusca dabis. Fimus caprinus cum libano appositus reprimat: Oportet autem inuolui in lanis hæc & apponi. Licion cum lacte apponere oportet. Gallæ quæ intrinsecus sunt cum libano & aqua similiter, & sunt hæc incatismata & epitimata super uentrale imponenda. Quæ sunt stiptica incatismata fiunt ex decoctione plantaginis, & polygonis, & sidia, & rosis, & rubo, & hijs similibus.

A D M A T R I C I S I N F L A M M A T I O N E S

& dolores.

Incatismata ex decoctione facta iuuant ubi decoquantur artemisia utraq;, Iaurus, ireus, cassia, centaureæ maioris radices, uiolæ flores sicci, maxime in diurnis, malua, mellilotum, lilij flores, ficus sicca cum fœnogræco, aut ptisanæ cum fœnogræco & lini semine. Suffumigationes autē expediuntur agni semine, cassia, bdellio, ladano, smyrni. Apponuntur etiā hybisci radices coctæ in mulla & malaxatæ cum adipe porcino, & terebinthina, & fœnogræci succo, & cum adipe porcino, & butyro recente. Lilij radices assæ cum oleo roseo, & flores eius cū ceroto, & medulla, & axungia, & hyssopo cum butyro & mellificato.

A D V L C E R A M A T R I C I S E T M O R D I C A T I O N E S .

Ad ulcera matricis expedit amurca circumlita, & cocta cum ceroto, aut alicium similiter cum succo acaciæ. Mordicationes autē, quas Græci odaxismos uocant, quod nos pruritū uel mordicationem appellamus, mitigat porcaclæ succus inquitatizatus. Iuuat lini seminis coctus succus in mulla; fœnogræci similiter succus, Tracacantum autem cum aqua adhibitum.

A D P R A E R V I N A M I N M A T R I C E .

Matricis præruinā reprimat acaciæ succus, aut rubi succus, aut lentisci, aut malogranati rubei succus illitus. Violæ uero folia cataplasmate imposita aristolochiæ in pefso cū aliquibus stipticis succus, sed & decoctio ex eis facta incatismate, & fomentationes, gallæ, aut sidia, id est, malogranati, aut lentisci decoctione uteris.

A D C O N C E P T I O N E M .

Iuuat autē ad concipiendū pastinacæ semen potatū, & radix data ad manducandum, & appositū cum medulla ante cōmixtionem leporis coagulū, cū butyro. Vulpis fimus cū oleo roseo in pefso appositus, & sublinitus ut sic cōmiscēatur. Artemisiam appones tritā & concipiet. De adipe anserino & terebinthina circūlines per duos dies, tertio die cōmiscēant, & concipiet puerū. Herba mercurialis semen, aut succus pro pefso ad puerū concipiendū semine post cōmixtionē mox appositū, puerū concipiet apparatū. Puellam aut fœminā mercurialis herba concipi facit, sic traditum est ab antiquis quia concipit. Continetur autem conceptio, appositus, & si in terra summa lapis inuentus fuerit, qui iaspis dicitur,

C dicitur, & appensus, & malux syluestris radix similiter facit. Seruat autem conceptionem syderitis herba appensa, & infantem non permittit abortiri.

AD PARTVM IVVANDVM.

Lapidem iaspidem coxis appende, & mox pariet: cyclamini radix sicca similiter facit. Adiantus tritus, & cum uino & oleo potatus iuuat, & sternutum factum in naribus, & diptamnus cum uino, aut aqua potatus, aut bulbus amarus cum sapa, aut scrophinum lac potatum in mulsā. Pulegij autem fasciculos in aqua mitti facies, & superseceat mulier.

VT NON CONCIPIAT MULIER.

Filicis radices si dederis cum uino bibere, aut cum sapa non concipiet foemina. Similiter faciunt flores salicis, & brassicæ folia, & flores cum uino post conceptionem appositi: Apponit autem ut non concipiat ante cōmixtionem, mentam teres & uertrum de succo eius inlines. Brassicæ flores tritos in pissō post cōmixtionem appone, & non permittent condensari pellicino semen, ante cōmixtionem si se subleuet dicatur.

AD VENTRIS RUGAS ET MAMMILLARVM.

Cochleas maritimas diurnas uistas teres cum ouī albumine, aut lacte asinino, & unges. Item aliud: Speculare tundes & cernes cum aceto & in balneum eunti cui inlines, antea lines per dies uiginti & curabis. Ut autem uenter & hypocondria non faciant rugas, cymolia & mannis æquali penso cum albumine ouī inlines cum ceroto cyprino.

AD COXARVM INFLATIONES.

D Panis interiora & melanteria consperge, & superpone, & cū aqua ponatur.

AD VMBILICOS PROMINENTES.

Gallam uistam teres cum aqua, & cataplasmate superpones. Item aliud: Ad umbilicū prominentem: Imponendum est super umbilicum id quod ex hijs cōstat, cicuta & manna ana ʒ i, cerosæ lotæ ʒ vi, plumbi loti ʒ viii, oua duo, quibus herbæ soldanæ succus adijcitur. Hoc etiā diutius impositū esse oportet. Sed antea hijs uenter per clysterē euacuandus est, & medicamine posito cōquiescere hominē oportet, cibo modico utat, & uitanda sunt oīa quæ inflant.

AD PODAGRICOS, ET ARTETICOS, & ISCHIADICOS.

Ad podagricos, & ad omnes reumaticas passiones per omnia imbecillia existentia loca oportet fieri quæ suscipiunt reuma. Quæ autem superfluitas si nō sit corporis, nullo modo nocet ubi nulla est superfluitas, propter quod oportet natiuitatem, quæ in illis offeruntur locis considerari: Quod si nullo modo superfluit humor, neq; passio consistere potest. De qua re prohibendum est, quod superministratur de toto corpore, & exercitatio sit mediocriter, & cibi digestionibus apti, fugientes ociositatem, in super & facietatem, augmentationem medullarū & inrationabiles uini potiones, & maxime ante cibos: Lædit enim neruos uinosa nimis potio ministrata, quemadmodum & actio Veneris importuna, quia in podagricis natiuitatibus mediocriter conuenit luxuriæ usus. In antiquo uero tempore paucos omnino à podagra tactos, abstinentes ab hijs fuisse curatos cognouimus. Quibus etiā oportet euacuari augmentatos humores, & si plethorici sunt, id est, abundantes sanguine, euacuabis primū, & sic localia impones adiutoria hæc, quibus reprimi pedum & manuum reuma possit: In coxæ autem articulis nodo reumatizante, cauendum est quod reprimat medicamen. In profundum enim descendens humor comminatur insanabilem fieri passionem,

facillime in
logianis ergo
quado ergo ex
ocidenda in tal
ant: Nam si pas
bus plenitudine
concoctamater
ipius loco fuge
loquuntur, & l
tinent se in diet
fiones possunt
dus in primo ue
nico bis in anno
euacuationibus
incontinenter di
tquam qualitate
aut motus coque
& sic in unam tr
tes, & diuinus it
bum faciem
uenter, faba fari
nos, & bene fac
ratos articulos,
dioni carnis por
um bene super ar
alioq; in colone, &
Pianu filia intri
tuller podagricis &
ma, quæ in acce
res cum lacte ua
ter, ut æqualis &
re, & extrinsecu
quando opium
linceo inducitur

Ischiadicis au
mle, aut pati
quam fortissimi
extrinsecus appo
uere inpendens
uasi de intestin
& de uenis faci
sanguine uacu

D. Q. F.

Hæc omnia in
tracationem
& qua significam

- A** nem, faciliusq̄ intus nocet superfluitas facta, si nō potest digestionem accipere. Mitigatiuis ergo sunt ab initio adiutorijs releuandi hij qui ischiam patiuntur. Quādo ergo ex plenitudine sanguinis sola causa fiunt dolores in coxa, uena est incidenda in talo, aut in suffragine, uel planta. Sufficit hoc ad cito sanandā ischiam: Nam si quis ante euacuationē totius corporis acribus utatur medicaminibus, plenitudine constricta, insanibilis fit passio impinguata, & quodammodo concocta materia. In qua re per culpam tali facta constipatione uentosa in coxa ipsius loco figendæ sunt maiores, & purgatio per clysterem est facienda de colloquintidis, & hijs similibus. Cognoscendi autē sunt hij qui caste uiuunt, & continent se in dietis, & nimium sunt remorantes in potionibus uini, podagricas passiones possunt quidem habere passim, sed facile releuantur à passione. Euacuandus in primo uere per phlebotomum, aut catarticum, frequentius tamen catartico bis in anno: Nam hij qui nimis sunt uinolenti uel comestores, nihil ab hijs euacuationibus iuuantur, quia mox iterum replentur humoribus congregatis, incontinenter dieta utentes, de qua re generantur circa articulos pori: & si in antiquam qualitatem uenire articulorū non potest sanitatis curatio, uulpes uiuas, aut mortuas coquunt in oleo, aliqui autē hienas, & faciunt diaphoreticū oleum, & sic in tinam mittunt, & ibi deponūt arteticum totū ibidem corpus cooperientes, & diutius ibidem residentes, magnifice iuuati sunt euacuantes omnem morbum facientem ægritudinem. Materia quam pessimæ dietæ si iterum eos repleuerit, fabæ farina in aqua cocta cataplasmas. Cui addes coctos adipos porcinos, & bene faciet ad inflammationes, uiolæ herbæ albæ radices cum aceto, induratos articulos, & inflammationes sanant diurnas, & poros habentibus decoctioni carnis porcine infundes caseum uetustum, & in mortario teres, & cōmixtum bene super articulos impositum poros soluet & digeret, & currens reuma absq̄ incisione, & sine molestia desiccabit ipsa loca per singulos dies & poros. Platani folia uiridia trita, & cataplasmate imposita in genibus, inflammationes tollunt podagricis & arteticis. Anodina sunt autem sine dolore reddentia epithimata, quæ in accessionibus utenda sunt. Opio myconio & croco ana ʒ iiii, teres cum lacte uaccino, aut caprino, & interiora panis admiscebis & teres fortiter, ut æqualis & mollis sit permixtus, & admixto oleo roseo uteris cataplasmate, & extrinsecus custodia causa betæ, aut lactucæ folia superpones. Est autem quando opium & crocum cum lactucis tritum cum ceroto oleo roseo mixto in linteo inductum superpones.

AD ISCHIAE DOLORES.

I Schiadicis autē de farina lupinorū cataplasma impones cum aceto, aut oxymelle, aut pusca coquens. Calamentis autē trita & cataplasmate imposita, quamfortissimū fit adiutorium. Capparidis radicis cortices coxæ dolores iuuant extrinsecus appositæ, cū hijs quæ ad hæc expedire possunt admixtæ. Intrinsicus autē iniiciendus est garum ex insalitis piscibus, ut molestantes humores extrahat, & de intestinis euacuet. Maxime autē hoc facit de insalitis piscibus silurus, & de sardinis factū garum. Talpheū uero semen per clysterem ministratū iuuat, sanguineū euacuans humorē. Similiter autē & centaurea tenuis decocta facit.

DE QVIBVS MEDICO SVGGERITVR,
solicite tractandā sunt.

Hæc omnia in tantum quæ diximus sanari possint, secundum medicinarationem non ignoro. Oportet igitur & de cæteris sollicitudinem præbere, & quæ significantur medico, quæ contingunt & antequam fiant, magnas & insanibiles

- C** insanabiles passiones futuras præuideat, quod ante delongius manifestantur. Sonitus igitur aurium, & inter se diuersi motus turbantes, & spasmi per aliqua membra facti, & si labium inferius subinde tremat, & sine uoce fiat, & si sit obliuiosus & odorem perdat, & somni profundi contra consuetudinem sint, profundi aut leues sint & phantastici, & in cibo subinde se opprimi querelentur, & à actu uenero plus à consuetudine frequentius compellentur, ita ut non semel, aut bis, sed maior eis motus contingat, hijs hoc patientibus, apoplexiam aliquā fieri necesse esse significat, & epilepsiam, aut apoplexiam, aut melancholiam, aut maniam. Oportet ergo scire medicum, ut cum rogatus fuerit, quam celerime succurrat: Forsitan enim necesse est phlebotomari, aut catarticum dari, aut utrunq; fieri, aut alia quædam expedire. Oportet ut prohibeantur nascentia mala: nam & hypocistis præcedunt signa, & ante oculos apparent caliginosa quædam uolare, qualia sunt cynicellæ, aut muscæ, uel capilli, & hijs similia cum capitis dolore. Hæc ergo omnia scire oportet medicum, & quæ oportet adhibere catartica, & cibos competentes, uel quæ aliter iuuare possunt. Labores autem spontanei, aut somnia profunda, aut phantastica, aut uigilia extra consuetudinem, & sudores post somnum, & sitis contra consuetudinem, & ciborum fastidium cum febricula. Omnia hæc scire oportet medicum, ut facere sciat, quæ ad hæc cōueniunt, & quæ circa thoracem contingunt. Si non suggerantur medico, ad hæc signa pericula eueniunt hæmoptoicæ passionis & impijci. Nigra autem urina nephrotica est, & interdum passio prosequitur, & magis si hæc senibus contingat. Sed medici est discere, atq; inuenienda custodia, quæ per urinas purget. Renes debent exercere caballicationes, & uectationes non multum existentes. Oportet autem neq; in doloribus, quando in articulis fiunt pedum negliger habere. Si enim semel cessauerit, & neglectum fuerit, reuertitur iterum: utique frequenter molestans, & maius malum mouens, insanabile efficitur. In initio autem melius est curationem adhibere, ut sanitatis remediū consequatur facilius: Frequenter enim factas indigestiones, & carrias ex ipsa indigestione generatas, uel habere debet suspectas & in pneumatosis. Indicanda sunt enim medico, & non sunt tacenda, quia sunt pessima quæ sunt inflationis, quas Græci physiodes appellant passiones, id est, hypocondrica fit: passio quæ fit cum timore & tristitia inrationabili accidente menti melancholia uocatur. Multa autem & alia per neglectū inuictum malum antecedunt. Propter quod oportet nullo modo, neq; parua, neq; grandia, quæ contingunt contra consuetudinem tacere.

AD DENTES NE A LACTE LAEDANTVR.

Lac lædit dentes, si frequenter in usu fuerit, & gingiuas similiter. Hoc ergo infusas & molles reddit, & nigros facit dentes, & infusas gingiuas, & comittas. Oportet ergo post comestum lac de uino temperato cum calida os lauare. Melius autem fiet, si & mel mittatur in uino, & sic lauet.

PVLVIS QVI FACIT AD RANVLAM SVB lingua, ad ulcera in ore, & ad dentes, & gingiuas reumatizantes.

Pvmice asfo 2 VIII, nitro usto, sale usto, ficis siccis ustis ana 2 VII. Omnia æqualiter cum melle miscebis, & uteris.

AD EOS QVI NIMIO SVDORE fatigantur.

Reprimuntur sudores super sparsi corpore gessamia, lithargyro, gipso, galla, cisto, myrta, oleo inantino, oleo roseo, oleo melino, oleo lentiscino, oleo myrtutis inuncti. Item illita mannis, & amilo cum uino, & oui albumine.

AD CAR

Ardiacos
Medico, a
phantaginis cum
mala iuuantibus
uocet & ceterum b

P R

Domne
Abis. Qu
capit & totum
ita expectabis n
sperabis. Sin m

De uener
Dequantu
uata pellis o
cedit. Non opor

Oportet
habent b

uonant. Quo

dicem uel cotu

mitum, oleum ro

bis autem & cyria

atum inuente tyri

aut heron caruigi

estificationes in ext

composuisti opp

uili uenter per di

alio modo subdi

hoc, quod recipi

re cum duli uim

uini, carici, dusa

no adiuur. Facia

Cicorem cum

Cias cum mel

es, & superpone

cia, cum melle

mellempnes. C

res canapa, & li

I D

Vas cuius rat

Quinque pnes

dumet uero in qno

De gambacorum de

AD CARDIACOS.

Cardiacos autem iuuat cataplasma in stomacho de rubi folijs cum ceroti modico, aut pane, aut myrtæ folio, aut uitium palmites teneræ, aut folia plantaginis cum pane, aut ceroti modico, aut mala cydonia, aut dactyli, & enemata iuuant adhibita de ptysanæ succo. Alligentur autem extremæ partes: iuuat & cerotum humidum cum sinapi tritum.

PROGNOSTICVM DE AEGROTIS.

Ad omnes ægrotantes trochiscos facies de camimola herba trita & sicca bis. Quando autem opus habebis teres cum oleo trochiscum perunges caput & totum corpus, & inuolues pannis, & dabis bibere calidam aquam, & ita expectabis modice. Reuertens enim si inueneris eum sudantem, sanum fieri sperabis: Sin minus, morietur, & andragni succos da ei bibere.

CONTRA SINGVLA VENENA.

De uenenis quando sine discretione scribitur, aut quando dicuntur quæ sequuntur læsiones, scribere quidem curabo. Præstat enim hæc ipsa didactica pessimis occasionibus chirurgiam. Quanta autem communia adiutoria credita sunt quæ mortales accipiunt:

POTIONES QVIBVS BENE

habeant qui uenenum accipiunt.

Oportet eos mox uomere, absq; aliqua dilatione. Ante ergo quàm uomant bibant hydroleum, & iterum diuersos cibos dabis ad saturitatem, & iterum uomant. Quod si adhuc nec sic euacuantur, aut quod biberint retineatur, tardiores uel obtusam habent uirtutem. Si autem & uenter incendatur post uomitum, oleum roseum cum aqua dabis bibere, & iterum uomere iubebis. Dabis autem & tyriacam cum uino potantibus: nam ipsa sola resistit uenenis. Non autem inuenta tyriaca, arceotidæ nouæ & rutæ folia XXI teres & dabis bibere, aut herbam camipitheus cum uino dabis. Somnus autem omnino prohibendus est, fricationes in extremis partibus utendæ sunt utiq; palpationibus. Subducendum uenenum approbatur per mordicationem, & irritandus est & prouocandus usu uenter per clysterem acrem, & unguendus melle abundanter, aut aliquid alio modo subducendis miscebis. Comune est ad omne uenenum medicamen hoc, quod recipit galbani mundi 2 IIII, smyrni 2 IIII, teres & dabis bibere cum dulci uino. Item Rutæ folia numero XX, nuces duas, falis acinum unum, caricas duas. Hæc si ante acceperit, & postea acceperit uenenum, nullo modo nocebitur: Facit autem & origanum cum gallina simul cocta, & conditum ius bibat.

AD CANIS ET HOMINIS

ac simiæ morsum.

Cinerem cum aceto distemperabis, & cataplasmate impones. Cepas tritas cum melle cataplasmate impones, aut ficus, aut amygdalas amaras teres, & superpones. Qui autem amplius habent herbam, quod Græci orobon dicunt, cum melle quam pinguisimo superpones, aut yrin illyricam tritam cum melle impones. Quæ autem fuerint inflammata ex moribus lithargyrum teres cum aqua, & lines loca inflammata.

AD CANIS RABIDI MORSV M.

Qvos canis rabidus momorderit, gambaros uiuos in olla rudi mittes, & in igne pones, & donec ex eis cinis fiat ardeant, ut facilius terantur. Incendantur uero in cynocaumata signo leonis luna XVIII, & facies medicamen. De gambarorum cinere mittes partes X. Gentiana autem partes V, libano

X partem

C partem unam, & cōmiscens in uinum dabis bibere eis quos canis momorderit rabiosus per singulos dies, usq; ad dies quadraginta cū aquæ cochleari maior i uno. Si autem post paucos dies aliquis transactos postq; momorderit canis ceperit bibere, duo cochlearia dabis. In plaga autem impones medicamen, quod recipit, pice brucia librā unam, aceti acerrimi ꝑ i italicum, opopanacis ꝑ iii. Hoc medicamine si quis utatur sanabitur si à cane rabido fuerit uulneratus.

Ad arthreticos autē & podagricos addo ego medicamini de gambaris superioris facto. Rare quidem petroselino partes octo addidi, Sæpius autem decē, aut duodecim misi, interdum autē amplius, ut per urinas plus deduceret humores. Plus uero iuuat arthreticos, & maxime eos q molles & albas habēt carnes, Das uero mensurā suprascripto mediocrē, interdum cum aqua, interdū cum mulsa.

AD SERPENTIVM MORSVM.

Sicca calamentis ad serpentium percussum cito succurrit, & ex profundo trahit ad se omnem adiectum humorem, & cestrū herba contusa super plagam imposita adiuuat omnium serpentium morsus inlata uenena lintheo inducta. In potionibus autem, dabis rutæ agrestis semen, & spolion, & coagulum ceruinū, & leporinū, & betæ radicis succos. Hæc cum uino sunt danda: sed & dragonæ herbæ radicibus si aliquis perungat manus suas, & teneat serpētes non eum laudunt. Hæc omnia scribimus, quia experimentata sunt. Ad hæc habemus de serpentibus factam theriacā, & cognoscas manifeste celeriter liberari qui à serpētibus fuerint percussi, & eos qui accipiunt uenenū si utiliter sit confecta cum diligentia multa: Quia plurimi ut uendant faciunt inutilē non exquisitis pigmētis.

D Item antidotum quod facit ad serpentū morsus & scorpionis, & ad canis rabidi morsum, & ad suspirium, ad colum, ad hominis morsum, & simia. Ante autem quàm bibat, lines morsuram, & dabis ei bibere 2 i, si febrerit, in calida aqua, & si sine febre fuerit, cum uino. Recipe autē hæc: piperis 2 viii, apij seminis 2 vi, anisi 2 iii, opij 2 i & ꝑ, castoreo 2 i & ꝑ, mellis non despumati ꝑ i, & ꝑ, conficies & uteris. Extrinsecus uero super morsuras uel puncturas serpentū superponenda sunt quæ extrahant uenena. Vtilia autem sunt ad hæc folia ficus trita & superposita, & surfures cum acri coctæ aceto: & picula imposita bene facit.

AD EOS QUI DE FUNGIS

malis suffocantur.

Opobalsamo cum lacte muliebri aut aqua, qui à fungis strangulatur, leuigantur, aut oxymel cum nitro bibat, & gallinarū domesticarum stercora cum oxymelle dabis, et raphanos quàm plurimū manducet, aut feces uini uistas & tritas cum aqua dabis bibere.

AD LAC COAGVLATVM ET

caseatum in uentre.

ACetum, aut sapam, aut coagulum quàm plurime cum aqua fontia potū dabis, aut silphiū, & sulphur æquali pondere terēs in pusca dabis bibere.

AD SANGVISVGAS POTATAS.

AD sanguisugas potatas acetū acerrimū potum dabis, aut oxyalum, id est, acetum cum sale. Vtere autem & ea quæ uentrem soluant. Simul enim exire solent cum stercore & sanguisugæ. Facit enim succus anagallidæ herbæ potatus. Nos autem allium manducare dedimus, & proiecimur eas, & nihil de prædictis usi sumus.

AD VESPA

A

MEDICAMINVM LIBER.

137

AD VESPARVM VEL APIVM MORSVRAS.

AD uesparū uel apium morsuras malux folia trita superpones, aut sisami folia, aut ipsum sisamum teres, & cataplasmate impones.

AD SCOLOPENDRÆ CVRAM.

Cum sale & aceto acerrimo calidis fomentabis, & facies cataplasma, & superimpones.

AD MVSTELARVM MORSVM.

Alium teres cum sua cortice masticatum & cyminum, & superlines morsuram, & circa plagam quæ sunt loca. Si autem post pastum mustela morderit & plagam fecerit, cum sale & aceto calidis foue, & hordeum ustum super sparge super plagam, & circa ipsam plagam loca tumentia inlines.

AD CANIS ET HOMINIS MOR-

sum, & simia.

Cinere aceto comiscens, cataplasmate superpones.

D. ORIBASII SAR-

DIANI IULIANI CAESARIS

ARCHIATRI MEDICAMI

NVMLIBER.

ELECTARIVM DIASPOLETI.

B

Hoc medicamen non inutile exponam repertum in Aegyptia lousi ciuitate, atq; inde ob hoc Diaspoleti dictum diapeganū. Cymini in aceto per triduum infusi, & iterū siccati & triti subtilissime pulueris $\approx$ I, piperis lōgi, aut albi, uel si hij defuerint nigri $\approx$ I, rutæ uiridis folia ante unam diem collecta $\approx$ I $\approx$ semuncia. Quod si uenter fuerit strictus $\approx$ I conficies, & istere. Stomachum enim excitat, uentositatē mitigat, digestionem accommodat, aluum mollit, phlegma & bilem educit & extenuat: uitia quoq; pectoris, lateris, epatis, splenis, ac renum curat, & mitigat. Interdum enim cum melle facies electarium, & proficiet phlegmaticis. Interdum autem cum succo pitisanæ confice pro melle, & faciet cholericis & melancholicis. Accipitur enim mane & sero cochlearibus singulis.

CONFECTIO OXYMELLIS.

Mellis optimi heminam unam, & aceti in gustu nō satis acuti, nec satis dulcis heminam unam, coques simul donec reuertatur ad mellis crassitudinem, ita ut in gustu mel non uideatur esse crudum. Dabitur autē cum aqua calida temperatū. Melius ergo est, accipientis sensu iudicari mediocritatem ipsius. Temperantia autem eius quamplurimis expediens est: Sed hoc modo oportet eius temperantiā fieri, ut aceti sit una pars, & duæ partes mellis despumati sint, & sic coquatur: Aut hoc modo conficitur cum aqua oxymellis: Mellis miscebis duas partes, & unam aceti, & aquæ quartā partem. Hæc uero coques, ut ad tertiam aut quartā reuertantur portionem, & spumam dum coquitur auferes. Fortius autē si uolueris facere oxymellē, æquales partes aceti & mellis miscebis.

CATARTICVM COPTARION.

Simila $\approx$ IIII, nucleis pineis 2 IIII, pipere 2 II, diagridio 2 IIII, melle despumato quod sufficit. Perfecta autē dosi 2 II datur maxime ictericis ad deponendum.

X 2 COPTA